

Produkty turystyczne

Turistické produkty / Tourist products

Euroregion **Śląsk Cieszyński**

*A w górę na południe - lasy, łany zgrzebne
- zadyszana, grapowa droga na Istebnę
- Bielsko - Skoczów - i wyżej - aż tam do Cieszyna
Zielna, kwietna, radością pachnąca kraina
ów odblaskiem cienistym górnie wymodrzoney
wstęży się i spagórza zwinnie Śląsk Zielony...*

Emil Zegadłowicz - „Pieśń o Śląsku”

spis treści | obsah | contents

04 - Agroturystyka i turystyka miejska Agroturistika a městská turistika Agritourism and urban tourism	
10 - Turystyka krajoznawcza Vlastivědná turistika Sightseeing tourism	
16 - Turystyka przyrodnicza i poznawcza Turistika v přírodě a poznávací turistika Wildlife and educational tourism	
22 - Turystyka wypoczynkowa i aktywna Rekreální a aktivní turistika Leisure and active tourism	
28 - Turystyka uzdrowiskowa i kulturowa Lázeňská a kulturní turistika Spa and cultural tourism	
34 - Turystyka na Szlaku Kraków - Morawy - Wiedeń Greenways Turistická stezka Kraków - Morava - Wien Greenways Tourism on the trail Cracow - Moravia - Vienna Greenways	

Agroturystyka i turystyka miejska to produkt turystyczny, który skierowany jest do klienta indywidualnego i umożliwia poznanie najciekawszych miejsc związanych z bogactwem tradycji, kultury, zabytków i przyrody znajdujących się na terenie Cieszyna, Skoczowa oraz gmin: Golezów i Dębowiec. Został on podzielony na dwie dwudniowe oferty spędzenia wolnego czasu. Zarówno programy, jak i formę poznawania opisanych w nich atrakcji można dostosować do własnych potrzeb i zwiedzać je, korzystając z tworzącego produkt fragmentu „Szlaku Tradycyjnego Rzemiosła”, „Szlaku Starówek”, „Szlaku Piastów i Habsburgów” zwanego „Drogą Książęcą - Via Ducalis”, czy „Szlaku Papieskiego w Beskidzie Śląskim”.

„PIĘKNO EUROREGIONU ŚLĄSK CIESZYŃSKI
- CZĘŚĆ ZACHODNIA (STRONA POLSKA)”
(oferta dwudniowa - dojazd własny;
baza wypadowa - Golezów)

Golezów / Cisownica / Leszna Górna / Cieszyn / Dzięgielów

Pierwszy dzień wycieczki rozpoczynamy w **Golezowie** - gminnej wsi rozciągającej się malowniczo w zachodniej części Pogórza Cieszyńskiego pomiędzy Chełmem a Jasieniową, gdzie warto zobaczyć punkt prezentacji **stroju cieszyńskiego**[1] w Gminnym Ośrodku Kultury; **kościół rzymskokatolicki św. Michała Archanioła**[2] z I poł. XX w. z ciekawymi elementami wyposażenia pierwotnej świątyni z XIII w.; **kościół ewangelicko - augsburski** z XVIII w. wraz z **plebanią** i **zegarem słonecznym** oraz **pracownię** regionalnego rzeźbiarza ludowego **Zbigniewa Hławiczki**.

Z kolei w **Cisownicy** - dawnej wsi książęcej położonej w obrębie najwyższej części Pogórza Cieszyńskiego oraz u stóp Małej Czantorii, z pewnością zaciekawia każdego **Izba Regionalna „U Brzezinów”**[3] przedstawiająca sposób życia mieszkańców wsi w I poł. XX w.; **pracownia i galeria** regionalnej malarki **Leny Rybicy**, a także **rezerwat „Zadni Gaj”** z pięknymi okazami cisa, z których najstarsze szacuje się na ponad 200 lat.

Można wybrać również inny wariant zwiedzania i udać się do **Lesznej Górnej**. W tej leżącej na południu gminy Golezów wiosce miesi się późnobarokowy **kościół rzymskokatolicki św. Marcina** z XVIII w. z cennym nagrobkiem rycerza Czelo z II poł. XVI w. Ciekawa jest także **pracownia Edyty Pieczonki**[4] zajmującej się wykonywaniem **haftów kabotków**, jak również **rezerwat „Góra Tuł”**[5] z wieloma gatunkami roślin podlegających ochronie.

Drugiego dnia obowiązkowy punkt programu stanowi **Cieszyn** - jeden z najpiękniejszych ośrodków południowej Polski. Wśród wielu znajdujących się tu atrakcji do najciekawszych należy założony pod koniec XV w. **Rynek ze studnią z figurą św. Floriana**. Najbardziej charakterystyczną budowlą Rynku jest barokowo - klasycystyczny **ratusz** z I poł. XIX w. oraz piękne przyrównywane kamienie - dawny **hotel „Pod Brunatnym Jeleniem”**, gmach **poczty** i **Dom Narodowy**. W byłym **pałacu hrabiów Larischów** ma swoją

Agroturistika a městská turistika je turistický produkt, který je adresován individuálnímu klientovi a umožňuje poznat nejzajímavější místa spojená s kulturním a přírodním bohatstvím, tradicemi a památkami nacházejícími se na území Cieszyna, Skoczowa a obcí Golezów a Dębowiec. Produkt je rozdělen na dvě dvoudenní nabídky volnočasových aktivit. Oba programy, stejně jako formu poznávání popsáných atrakcí, si můžeme přizpůsobit svým vlastním potřebám. Můžeme je navštívit a k tomu využít části jednotlivých produktů: „Po stopách tradičního řemesla”, „Po stopách staroměstských památek”, „Po stopách Piastů a Habsburků” zvaného „Knižecí cestou - Via Ducalis” či „Papežské stezky ve Slezských Beskydech”.

„KRÁSA EUROREGIONU TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO
- ZÁPADNÍ STRANA (POLSKÁ STRANA)”
(dvoudenní nabídka - vlastní doprava;
výchozí bod - Golezów)

Golezów / Cisownica / Leszna Górna / Cieszyn / Dzięgielów

První den našeho výletu začíná v **Golezowie** - obci malebně se rozkládající v západní části Těšínské pahorkatiny, mezi Chełmem a Jasieniową, kde můžeme zhlédnout prezentaci **těšínského kroje**[1] v Obecním kulturním středisku; **římskokatolický kostel sv. Archanděla Michala**[2] z I. pol. XX. stol. se zajímavými prvky vybavení původního chrámu z XIII. stol.; **evangelický kostel augsburského vyznání** z XVIII. stol. s **farou** a **slunečními hodinami** a **dílnu** místního lidového řezbáře **Zbigniewa Hławiczki**. V **Cisownicy**, staré knížecí vesnici ležící v nejvyšší části Těšínské pahorkatiny a pod Małą Czantorią, nás určitě zaujme **Regionální jizba „U Brzezinów”**[3], zobrazující způsob venkovského života v I. pol. XX. století, **dílna a galerie** místní malířky **Leny Rybicy** a **rezervace „Zadni Gaj”** s krásnými exempláři tisu (věk nejstaršího z nich se odhaduje na více než 200 let).

Můžeme si také vybrat jinou variantu a navštívit **Leszna Górna**. V této vesnici, ležící v jižní části obce Golezów, se nachází pozdně barokní **římskokatolický kostel sv. Martina** z XVIII. století s cenným náhrobkem rytíře Czelo z II. pol. XVI. století. Pozoruhodná je i **dílna Edyty Pieczonki**[4], která se zabývá **vyšíváním tzv. kabotků** (krátké košile), a **rezervace „Hora Tuł”**[5] s mnoha exempláři chráněných rostlin.

Druhý den je nutno navštívit **Cieszyn** - jedno z nejkrásnějších měst jižního Polska. K nejzajímavějším atrakcím patří **náměstí** vzniklé koncem XV. století se **studnou se sochou sv. Floriána**. Nejdůležitější budovou těšínského náměstí je barokně - klasicistní **radnice** z pol. XIX. století. Nacházejí se tu i krásné činžovní domy - dávný **hotel „Pod Brunatným Jeleniem”**, budova **pošty** a **Národní dům**. V někdejší **paláci hrabat Larischů** sídlí jedno z nejstarších muzeí v Evropě - **Muzeum Těšínské Slezska**. Mezi pozoruhodné těšínské chrámy patří **římskokatolický kostel sv. Maří Magdalény** z XIII. století, uvnitř něhož se nachází ostatky všech těšínských Piastů, a také

The tourist product called **Agritourism and urban tourism** is directed to an individual tourist. It gives an opportunity to visit interesting historical places of great scenic beauty which are famous for their monuments, culture, tradition as well as amazing nature. They are situated in Cieszyn, Skoczów, Golezów and Dębowiec. The product consists of two two-day trips. Both the programmes of the trips and a way of sightseeing all mentioned tourist attractions can be adjusted to our needs. We can visit all the places follow the stretches of 'The Traditional craft trail', 'The Old Towns trail', 'The trail of the Piasts and Habsburgs' called 'The Princely Route - Via Ducalis' or 'The papal trail in the Silesian Beskids'.

'THE BEAUTY OF THE CIESZYN SILESIA EUROREGION
- THE WESTERN PART (POLAND)'
(two-day trip - own means of transport;
base for tourists - Golezów)

Golezów / Cisownica / Leszna Górna / Cieszyn / Dzięgielów

We start the first day of our trip in **Golezów** - the delightfully situated village in the western part of the Cieszyn Foothills between Chełm and Jasieniowa where there are some worth seeing places like a display centre of the **Cieszyn costumes**[1] in the Community Culture Centre; a **Roman Catholic St Michael the Archangel's church**[2] from the first part of the 20th century with some interesting elements of the primal temple of the 13th century; an **Evangelical-Augsburg church** from the 18th century with a **presbytery** a **sundial** and a **studio of Zbigniew Hławiczka** the regional folk sculptor.

In **Cisownica**, another village on our way and the former princely village situated in the highest part of the Cieszyn Foothills and at the foot of Little Czantoria mountain, we should visit '**U Brzezinów**' the **Regional Exhibition Room**[3] which displays the lifestyle of peasants who used to live in the first half of the 20th century; the **studio and art gallery of Lena Rybica** the regional painter and '**Zadni Gaj**' the **reserve** with fine specimens of yew and the oldest one is over 200 years old.

We can choose another variant of sightseeing and go to **Leszna Górna**. In the village situated in the southern part of Golezów there is a late-Baroque **Roman Catholic church dedicated to St Martin** from the 18th century with the precious gravestone of Czelo the knight of the latter half of the 16th century. **Edyta Pieczonka's studio**[4] where she **embroiders bodices** is another interesting place to see as well as '**Góra Tuł**' ('**Tuł mountain**') the **reserve**[5] with many various protected plant species.

On the second day **Cieszyn** is the high spot of the trip. It is one of the most beautiful towns in the south of Poland. Among numerous tourist attractions there is the most interesting one - the fifteenth-century **market square** with a **well with a statue of St Florian**. A Baroque-classical **town hall** from the first half of the 19th century is the most distinctive building in the market square where there are other

siedzibę jedno z najstarszych w Europie muzeów - **Muzeum Śląska Cieszyńskiego**. Z cieszyńskich świątyń warto odwiedzić **kościół rzymskokatolicki św. Marii Magdaleny** z XIII w., we wnętrzu którego spoczywają szczątki wszystkich Piastów cieszyńskich, a także **kościół Jezusowy** z I poł. XVIII w. - największą ewangelicko - augsburską świątynię w kraju. Interesującymi obiektami Cieszyna są ponadto: neorenesansowy budynek **Biblioteki Miejskiej** z XIX w., **kamienice podcieniowe** z przełomu XVIII i XIX w. położone wzdłuż ul. Głębokiej, **Studnia Trzech Braci**, czy secesyjny gmach **Teatru im. Adama Mickiewicza** z I poł. XX w. W zlokalizowanej naprzeciw Teatru **Książnicy Cieszyńskiej** zobaczymy wystawę przedstawiającą bogate zbiory biblioteczne księdza Leopolda Szersznika z okresu od XV do XIX w. Zwiedzając miasto, nie można pominąć **Góry Zamkowej z rotundą romańską** z XI w. - jedną z najstarszych świątyń chrześcijańskich w Polsce. Tuż obok stoi **Wieża Ostatniej Obrony** z XIII w. i **Wieża Piastowska** z XIV w., z której roztacza się piękny widok na miasto i Beskidy. W miejscu zamku dolnego powstał w I poł. XIX w. **Pałac Myśliwski Habsburgów**.

Popołudnie można przeznaczyć na wypad do **Dzięgielowa** - wsi położonej w dolinie Puńcówki oraz na otaczających ją wzgórzach Mołczyn, Jasieniowa i Kępa, gdzie powstało **Miasteczko Pszczele Jana Gajdacza na Mołczynie**[6] - unikalna w swoim rodzaju atrakcja na Ziemi Cieszyńskiej. Możemy obejrzeć tu wystawę sprzętu pszczelarskiego połączoną z pokazem miodobrania oraz wykładem na temat właściwości leczniczych miodu i działania świec woskowych, jak również nabyć lokalne wyroby. W Dzięgielowie dobiega końca nasza dwudniowa wycieczka.

„PIĘKNO EUROREGIONU ŚLĄSK CIESZYŃSKI
- CZĘŚĆ ŚRODKOWA (STRONA POLSKA)“
(oferta dwudniowa - dojazd własny;
baza wypadowa - Dębowiec)

Dębowiec / Simoradz / Łączka / Skoczów / Ogrodzona

W pierwszym dniu wycieczki odwiedzimy **Dębowiec** - gminną wieś położoną w dolinie Knajki wśród stawów rybnych i pól uprawnych. Warto w niej zobaczyć **kościół rzymskokatolicki św. Małgorzaty** z II poł. XIX w. oraz **pozostałości zabudowań folwarcznych**. Rozciągające się wzdłuż rzeki Knajki **Stawy Dębowieckie**[7]: **Górniok, Zamkowy, Morskie Oko**, stanowią ostoję i łęgowisko dla ptactwa wodnego. Ze stawami wiąże się ponadto długa historia hodowli ryb na tym terenie, czego przykładem jest znajdująca się w miejscowości **Przetwórnia Ryb**, prowadząca wylęg i sprzedaż wielu gatunków ryb słodkowodnych. Jednak największą atrakcją turystyczną Dębowca są bogate i unikatowe na skalę światową **złóża solankowe**. Warto z nich skorzystać na miejscu dzięki wybudowanej w celach leczniczych **fontannie solankowej**[8], umożliwiającej naturalną inhalację dróg oddechowych lub zaopatrzyć się w różne

kostel Ježiše z I. poł. XVIII. stuleti - největší evangelický chrám augsburského vyznání v zemi. K zajímavým památkám Cieszyna můžeme zařadit i neorenesanční budovu **Městské knihovny** z XIX. století, **čínžovní domy s podloubími** z přelomu XVIII. a XIX. století, stojící podél ul. Głębokiej, **Studnu tří bratří** nebo secesní budovu **divadla Adama Mickiewicza** z I. poł. XX. stuleti. Naproti divadlu se nachází **Těšínská knižnice**, v níž si můžeme prohlédnout výstavu představující bohatou knihovni sbírku kněze Leopolda Szersznika z období od XV. do XIX. století. Při prohlídce města nesmíme zapomenout na **Zámecký vrch s románskou rotundou** z XI. století - jedním z nejstarších křesťanských chrámů v Polsku. Hned vedle se tyčí **Věž poslední obrany** z XIII. století a **Piastovská věž** z XIV. století. Z vrcholu Piastovské věže můžeme obdivovat krásný výhled na město a Beskydy. Na místě dolního zámku vznikl v I. poł. XIX. století **Lovecký zámek Habsburků**.

Odpoledne si můžeme vyhradit na výlet do **Dzięgielowa** - vesnice situované v údolí Puńcówki a na obklopujících ji vrších Mołczyn, Jasieniowa a Kępa. Tady vzniklo **Včelí městečko Jana Gajdacza na Mołczynie**[6] - jediná atrakce tohoto druhu na Těšínsku. Můžeme tu vidět expozici včelařských nástrojů spojenou s ukázkou medobraní a přednáškou na téma léčivých vlastností medu a působení voskových svíček. Můžeme si také pořídit různé místní výrobky. V Dzięgielowie končí náš dvoudenní výlet.

„KRÁSA EUROREGIONU TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO
- PROSTŘEDNÍ ČÁST (POLSKÁ STRANA)“
(dvoudenní nabídka - vlastní doprava;
výchozí bod - Dębowiec)

Dębowiec / Simoradz / Łączka / Skoczów / Ogrodzona

První den našeho výletu navštívíme **Dębowiec** - vesnici ležící v údolí Knajki mezi chovnými rybníky a ornými poli. Nachází se tu **řmskokatolický kostel sv. Markéty** z II. poł. XIX. století a **pozůstatky hospodářských budov**. Podél řeky Knajki se rozkládají **Dębowieckie rybníky**[7]: **Górniok, Zamkowy, Morskie Oko**, které slouží jako útočiště pro vodní ptactvo. S rybníky se pojí dlouhá historie rybného chovu na tomto území, o čemž vypovídá i **závod na zpracování ryb**, nacházející se ve vesnici provozující sádku a prodej sladkovodních ryb. Avšak největší turistickou atrakcí Dębowca jsou bohatá a světově unikátní **solná ložiska**. Můžeme je využít přímo na místě díky **solankové fontáně**[8] určené k léčebným účelům. Ta umožňuje přirozenou inhalaci dýchacích cest. Zájemci si můžou pořídit různé druhy solanky a soli v **Dole a varně solanek dr Zabłocka**.

Další variantou poznávání regionu je výlet do blízkého **Simoradza**. První zmínky o této vesnici pochází z roku 1286. Nachází se tu gotický **řmskokatolický kostel sv. Apoštola Jakuba** z XV. století s hlavním oltářem, v jehož centru je umístěn cenný obraz představující patrona kostela. Nedaleko chrámu stojí hospodářské

beautiful tenements such as - the former **hotel 'Pod Brunatnym Jeleniem' ('Under the dark brown deer')**, a building of the main **post office** and the **National House**. In the former **palace of Larisch counts** there is the **Museum of the Cieszyn Silesia** one of the oldest museums in Europe. In Cieszyn there are some worth visiting churches like **St Mary Magdalene's church** dating from the 13th century where there are graves of all the Cieszyn Piasts and **Jesus's church** dating from the first half of the 18th century the largest Lutheran church of the Augsburg Confession in the country. We also should visit a nineteenth-century neo-Renaissance building of the **Public Library**, some **arcaded tenements** dating from the turn of the 18th and 19th centuries situated along Głęboka Street, the **Three Brothers' Well** and an Art Nouveau edifice of the **Adam Mickiewicz Theatre** from the first half of the 20th century. Opposite the theatre there is the **Cieszyn Historical Library** where there is an exhibition showing priest Leopold Szersznik's extensive and valuable library collection dating from the 15th to 19th centuries. Visiting the town we cannot just pass by the **Castle hill** with a **Romanesque rotunda** dating from the first half of the 11th century - one of the oldest Christian churches in Poland. Nearby there is the **Ultimate Defence Tower** dating from the 13th century and the **Piast Tower** from the 15th century. When we reach the top of the tower we can admire a beautiful view over the town and the Beskidy mountains. A **hunting lodge of Habsburg family** was built in the first half of the 19th century in place of the former lower castle.

In the afternoon we can visit **Dzięgielów** the village situated in the Puńcówka valley surrounded by Mołczyn, Jasieniowa and Kępa hills where there is **Jan Gajdacz's 'Bees' town'**[6] - the unique tourist attraction in the Cieszyn district. We can see there some apiarian utensils and a demonstration of apiarist's work as well as we can listen to a lecture on honey and beewax candles and their healing effects. We can also buy there honey beewax candles and honey and fruit liqueurs. Our two-day trip ends in Dzięgielów.

‘THE BEAUTY OF THE CIESZYN SILESIA EUROREGION
- THE CENTRAL PART (POLAND)’
(two-day trip / own means of transport;
base for tourists - Dębowiec)

Dębowiec / Simoradz / Łączka / Skoczów / Ogrodzona

During the first day of our trip we visit **Dębowiec** - the village situated in the Knajka valley among fish breeding ponds and farmlands. We should visit a **Roman Catholic church dedicated to St Margaret** dating from the latter half of the 19th century and the **remains of former farm buildings**. Along the Knajka river there are the **Dębowiec ponds**[7]: **Górniok, Zamkowy, Morskie Oko** - a sanctuary and breeding grounds of waterfowl. Fish farming in Dębowiec is an old traditional trade as an example we can visit a **local fish processing plant** which breeds and sells lots of fresh-water

rodzaje solanki i soli w **Kopalni i Warzelni Solanek dr Zabłocka**. Innym wariantem poznawania regionu jest przejazd do pobliskiego **Simoradza** - wioski wzmiankowanej po raz pierwszy już w 1286 r., gdzie znajduje ciekawy gotycki **kościół rzymskokatolicki św. Jakuba Apostoła** z XV w. z ołtarzem głównym, w którego centrum umieszczono cenny obraz przedstawiający patrona kościoła. W niewielkiej odległości od świątyni stoją zabudowania folwarczne - dawna **gorzelnia** z I poł. XIX w., drewniany **spichlerz** z II poł. XVII w. i **budynek mieszkalny** z XVIII w.

Można wybrać się także do **Galerii Rzeźb i Obrazów Andrzeja Klimowskiego[9]** zlokalizowanej w **Łączce**. Artysta w swoim warsztacie tworzy różnego rodzaju obrazy, rzeźby i płaskorzeźby. Zwłaszcza wykonanie tych ostatnich dopracował do perfekcji. Jak sam twierdzi, motywów poszukuje w góralskiej muzyce, ludziach, malowniczych graniach i górskim powietrzu.

Program drugiego dnia zwiedzania regionu rozpoczynamy od **Skoczowa**. Miasto położone na Pogórzu Cieszyńskim, przy ujściu Bładnicy do Wisły posiada wiele atrakcji. Do najważniejszych z pewnością należy **Rynek z ratuszem[10]** z przełomu XVIII i XIX w. Pośrodku skoczowskiego placu stoi późnobarokowa **fontanna z figurą Jonasza** zwanego **Trytonem** z II poł. XVIII w. Wschodnią pierzeję zdobią zaś secesyjne **kamieniczki** pochodzące z II poł. XVIII w. i początku XIX w. W jednej z nich urządzono **Muzeum Parafialne im. św. Jana Sarkandra[11]**, w którym zgromadzono zbiory związane z życiem i kultem świętego. Niedaleko Rynku wznosi się **kościół rzymskokatolicki Znalezienia Krzyża Świętego (tzw. Szpitalny)** z II poł. XV w. - najstarszy zabytek Skoczowa. Innym ciekawym obiektem sakralnym miasta jest barokowy **kościół rzymskokatolicki św. Piotra i Pawła** z II poł. XVIII w. z obrazem przedstawiającym spotkanie św. Piotra i Pawła oraz wieloma śladami czci św. Jana Sarkandra. Warto również odwiedzić **Muzeum im. Gustawa Morcinka[12]**, w piwnicach którego pokazano pradzieje Ziemi Cieszyńskiej i zaprezentowano pamiątki związane z patronem placówki.

Na koniec można udać się jeszcze do leżącej po obu stronach działu wodnego oddzielającego dorzecza Wisły i Odry wioski **Ogrodzona**. Na uwagę zasługuje tutaj późnoklasycystyczny **kościół rzymskokatolicki św. Mateusza[13]** z II poł. XIX w. z ciekawymi obrazami Ignora Bergera z Nowého Jičina. Na niedalekim wzgórzu Kamieniec (375 m.n.p.m.) zlokalizowana jest natomiast jedna z czterech znajdujących się na Pogórzu Cieszyńskim ostoi **Cieszyńskich Źródeł Tufowych[14]** - czynnych tufów wapiennych, którym towarzyszą zbiorowiska mchów brunatnych. W Ogrodzonej dobiega końca nasze odkrywanie piękna Euroregionu Śląsk Cieszyński.

budowy - dąwný **lihowar** z I. poł. XIX. století, dřevěná **sýpka** z II. poł. XVII. století a **obytná budova** z XVIII. století.

Můžeme také navštívit **Galerii soch a obrazů Andrzeja Klimowskiego[9]** v **Łączce**. Umělec ve své dílně vytváří různorodé obrazy, sochy a reliéfy, jejichž výrobu dovedl k dokonalosti. Podle vlastních slov hledá motivy v horalské hudbě, lidech, malebných gruních a horském vzduchu.

Druhý den našeho výletu navštívíme **Skoczów**. Toto město leží v Těšínské pahorkatině u ústí Bładnicy do Wisły. Nachází se tu mnoho atrakcí. K nejdůležitějším z nich patří **náměstí s radnicí[10]** z přelomu XVIII. a XIX. století. Uprostřed skoczowského náměstí stojí pozdně barokní **kašna se sochou Jonáše** zvaného **Trytonem** z II. pol. XVIII. století. Východní část zdobí secesní **zděné domky** z II. pol. XVIII. století a z počátku XIX. století. V jednom z nich bylo zřízeno **Farní muzeum sv. Jana Sarkandra[11]**, ve kterém jsou shromážděny sbírky související se životem a kultem svatého. Poblíž náměstí stojí **řmskokatolický kostel Nalezení sv. Kříže (tzv. Nemocniční)** z II. pol. XV. století - nejstarší skoczowská památka. Dalším zajímavým sakrálním objektem je barokní **řmskokatolický kostel sv. Petra a sv. Pavla** z II. pol. XVIII. století s obrazem představujícím setkání sv. Petra a sv. Pavla a mnoha stopami uctívání sv. Jana Sarkandra. Můžeme také navštívit **Muzeum Gustava Morcinka[12]**, v jehož sklepech jsou představeny nejstarší dějiny Těšínska a památky související s jeho patronem.

Nakonec můžeme navštívit i vesnici **Ogrodzona**, ležící po obou stranách rozvodí oddělujícího povodí Wisły a Odry. Nachází se tu pozoruhodný pozdně klasicistní **řmskokatolický kostel sv. Matyáše[13]** z II. pol. XIX. století se zajímavými obrazy Ignora Bergera z Nového Jičina. Na nedalekém vrchu Kamieniec (375 m n.m.) se nalézá jeden ze čtyř, nacházejících se na Těšínské pahorkatině, základů **Těšínských tufových ložisek[14]** - aktivních vápencových tufů, které doprovázejí porosty rašeliníků hnědých. V Ogrodzonej končí náš výlet po stopách krásy Euroregionu Těšínské Slezsko.

fish species. But rich and unique **brine deposits** are the greatest tourist attraction in Dębowiec. As well as a **brine fountain[8]** which makes possible people to inhale curative minerals contained in the brine. It is worth to buy some brines or bath salts in **Brine Mine and Salt-Works dr Zabłocka**.

Another variant of our trip includes visiting nearby **Simoradz** - the village mentioned for the first time in 1286 where there is a **Roman Catholic church dedicated to St Jacob the Apostle** dating from the 15th century. In the church there is a high altar with a precious painting of the church patron in the centre. Nearby the church there are some former farm buildings - a **distillery** from the first half of the 19th century, a wooden **granary** from the latter half of the 17th century and an eighteenth-century **residential building**.

We can also visit **Andrzej Klimowski's art gallery of sculptures and pictures[9]** in **Łączka**. The artist makes various sculptures and low reliefs and paints pictures in his studio. He mastered low relief carving to perfection. As he says he seeks artistic inspiration in highland music, people, picturesque mountains and mountain air. We start the second day of our trip in **Skoczów**. It is situated in the Cieszyn Foothills at the mouth of Bładnica river. Among many tourist attractions in the town there is a **market square** with a **town hall[10]** from the turn of the 18th and 19th centuries. In the centre of the market square there is a **fountain with a sculpture of Jonah** called **Triton** dates from the latter half of the 18th century. The east frontage of the market square is 'decorated' with Art Nouveau **tenements** dating from the latter half of the 18th century and the beginning of the 19th century. In one of them there is the **St John Sarkander Parish Museum[11]** where there are some collections related to the Saint's life and cult. Near the market square there is a **Roman Catholic church dedicated to the Holy Cross Finding (so-called the hospital church)** dating from the latter half of the 15th century - the oldest monument in Skoczów. A Baroque **Roman Catholic church dedicated to St Peter and St Paul** is another interesting sacred building in the town. It dates back to the latter half of the 18th century. Inside the church there are a painting showing the meeting of St Peter and St Paul and many examples of veneration of St John Sarkander. Visiting Skoczów we should go to the **Gustaw Morcinek Museum[12]** where in the basements there is an exhibition showing the prehistory of the Cieszyn district and on the ground floor there are a lot of interesting mementoes related to the patron of the museum.

At the end of our trip we can go to **Ogrodzona** - the village situated on either side of the watershed separating the Vistula river basin from the Odra river one. In the village there is a late-classical **Roman Catholic church dedicated to St Mathew[13]** dating from the latter half of the 19th century. Inside there are worth seeing paintings by Ignor Berger from Nový Jičín. On the nearby hill Kamieniec (375 m.a.s.l.) there is one of the four places in the Cieszyn foothills where **mineral springs deposit travertine[14]** and where rusty peat moss grows. In Ogrodzona we finish exploring the beautiful places in the Cieszyn Silesia Euroregion.

13

14

10

11

Turystyka krajoznawcza to produkt turystyczny, który skierowany jest do klienta indywidualnego i umożliwia poznanie siedzib dawnych rodów ziemiańskich, zabytkowych kościołów i krzyży przydrożnych oraz wielu osobliwości natury, znajdujących się na terenie Jastrzębia - Zdroju oraz gmin: Hażlach, Zebrzydowice i Godów. Posiada on charakter jednodniowej wycieczki rowerowej o niewielkiej skali trudności. Zarówno program, jak i formę poznawania opisanych w ofercie atrakcji można dostosować indywidualnie do własnych potrzeb i zwiędzać je, korzystając z tworzącego produkt fragmentu „Szlaku Tradycyjnego Rzemiosła”, „Szlaku Architektury Drewnianej”, czy „Szlaku Piastów i Habsburgów” zwanego „Drogą Książęcą - Via Ducalis”.

„PIĘKNO EUROREGIONU ŚLĄSK CIESZYŃSKI
- CZĘŚĆ PÓŁNOCNO - ZACHODNIA (STRONA POLSKA)”
(oferta jednodniowa - wycieczka rowerowa)

Kończyce Wielkie / Kończyce Małe / Zebrzydowice /
Jastrzębie - Zdrój / Skrbeńsko / Gołkowice

Pierwszą miejscowością, którą odwiedzimy podczas naszej wycieczki są **Kończyce Wielkie** - wioska położona na Pogórzu Cieszyńskim w dolinie rzeki Piotrówki. Wśród wielu atrakcji Kończyc do jednych z najciekawszych należy barokowy **kościół rzymskokatolicki św. Michała Archanioła**[15] z II poł. XVIII w. - największa drewniana świątynia na Ziemi Cieszyńskiej z szeregiem cennych elementów wyposażenia. Należą do nich chociażby takie, jak: obraz św. Michała Archanioła w ołtarzu głównym, chrzcielnica ze sceną przedstawiającą chrzest Chrystusa w Jordanii, późnobarokowa ambona z XVIII w. oraz stacje Drogi Krzyżowej z I poł. XIX w. Równie interesującym obiektem w Kończycach Wielkich jest **pałac**[16] powstały na przełomie XVII i XVIII w. Obecnie ten barokowo - klasycystyczny budynek otacza **park w stylu angielskim**. Niedaleko stoi **kaplica Opatrzności Bożej**[17] z II poł. XVIII w., wewnątrz której znajduje się ciekawa ambona w kształcie paszczy wieloryba oraz witraże ze scenami biblijnymi wykonane w pleksiglasie.

W pobliskich **Kończycach Małych** zobaczymy **zamek**[18] z końca XIV w. Do dziś pomimo przeróbek zachowały się w nim dwa prostopadłe skrzydła i ślady po dawnym renesansowym wystroju. W jednej z zamkowych sal urządzono **Izbę Regionalną Wsi Cieszyńskiej**[19]. Zgromadzono tu wiele przedmiotów codziennego użytku. Ekspozycja rękodzieła ludowego pokazuje przykłady tradycyjnego haftu, malarstwa na szkle i rzeźby. W Izbie Regionalnej można obejrzeć również rekonstrukcję wystroju dawnej kuchni i izby paradowej oraz stare dokumenty i książki. Bardzo ciekawym obiektem w Kończycach Małych jest ponadto **kościół rzymskokatolicki Narodzenia Najświętszej Marii Panny**[20] z II poł. XVIII w., wewnątrz którego naczelnie miejsce zajmuje słynący cudami obraz Najświętszej Marii Panny z XVI w., znany również pod nazwą Madonny z Kwiatem Mleczka[21].

Vlastivědná turistika je turistický produkt, který je adresován individuálnímu klientovi a umožňuje poznat sídla dávných šlechtických rodů, památkové kostely, kříže u cest a mnoho přírodních krás nacházejících se na území Jastrzębia - Zdroju a obcí Hażlach, Zebrzydowice a Godów. Má charakter jednodenního cyklistického výletu s lehkou obtížností. Program, stejně jako formu poznávání popsáných atrakcí, si můžeme přizpůsobit svým vlastním potřebám. Můžeme je navštívit a k tomu využít části jednotlivých produktů: „Po stopách tradičního řemesla”, „Po stopách dřevěné architektury” či „Po stopách Piastů a Habsburků” zvaného „Knížecí cestou - Via Ducalis”.

„KRÁSA EUROREGIONU TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO
- SEVEROZÁPADNÍ ČÁST (POLSKÁ STRANA)”
(jednodenní nabídka - cyklistický výlet)

Kończyce Wielkie / Kończyce Małe / Zebrzydowice /
Jastrzębie - Zdrój / Skrbeńsko / Gołkowice

Prvním místem, které během našeho výletu navštívíme, jsou **Kończyce Wielkie** - vesnice ležící v Těšínské pahorkatině, v údolí řeky Piotrówki. Mezi mnohými atrakcemi Kończyc se vyjímá barokní **římskokatolický kostel sv. Archanděla Michala**[15] z II. pol. XVIII. století - největší dřevěný chrám na Těšínsku s řadou cenných prvků vybavení. Patří k nim například obraz sv. Archanděla Michala v hlavním oltáři, křtitelnice se scénou zobrazující křest Krista v Jordanu, pozdně barokní kazatelna z XVIII. století a zastavení křížové cesty z I. pol. XIX. století. Dalším zajímavým objektem v Kończycach Wielkich je **palác**[16] vzniklý na přelomu XVII. a XIX. století. Nyní tento barokně - klasicistní objekt obklopuje **park v anglickém stylu**. Nedaleko paláce se nachází **kaple Prozřetelnosti Boží**[17] z II. pol. XVIII.

15

Sightseeing tourism is a tourist product directed to an individual tourist. It gives an opportunity to visit residences of former landowning families, historic churches and roadside crosses and lots of wonders of nature situated in Jastrzębie - Zdrój, Hażlach, Zebrzydowice and Godów. The tourist product is a day bicycle trip with an easy difficulty level. Both the programme of the trip and a way of sightseeing all mentioned tourist attractions can be adjusted to our needs. We can visit all the places follow the stretches of 'The Traditional craft trail', 'The wooden architecture trail' and 'The trail of the Piasts and Habsburgs' called 'The Princely Route - Via Ducalis'.

'THE BEAUTY OF THE CIESZYN SILESIA EUROREGION
- THE NORTH-WESTERN PART (POLAND)'
(day trip - bicycle route)

Kończyce Wielkie / Kończyce Małe / Zebrzydowice /
Jastrzębie - Zdrój / Skrbeńsko / Gołkowice

Kończyce Wielkie is the first place which we visit during our trip. It is a village situated in the Cieszyn Foothills in the Piotrówka valley. Among many worth seeing tourist attractions there is a **Roman Catholic church dedicated to St Michael the Archangel**[15] from the latter half of the 18th century - the biggest wooden sacred building in the Cieszyn Silesia. Inside the church there are many treasured period items like a picture of St Michael the Archangel in the high altar, a baptismal font with a scene of Christ's baptism in the Jordan river on it, a late-Baroque pulpit from the 18th century and the Stations of the Cross dating from the first half of the 19th century. A **palace**[16] from the turn of the 17th and 18th centuries is another interesting monument to visit in Kończyce Wielkie. Nowadays the Baroque-classical building is surrounded with an **English-style park**. Near the palace there is a **chapel of the Divine Providence**[17] from the latter half of the 18th century. Inside the chapel there is a very interesting pulpit in the shape of whale's jaws and stained-glass windows which depict biblical scenes curved into Plexiglass.

In nearby **Kończyce Małe** we can visit a **castle**[18] from the end of the 14th century. Nowadays the castle consists of two perpendicular wings which preserved despite many conversions of the castle as well as some remains of the former Renaissance décor. In one of the castle halls there is a **Regional Exhibition Room of the Cieszyn Countryside**[19]. Many interesting everyday items have been accrued in the exhibition room. An exposition of folk craftwork contains some examples of traditional embroidery, ornaments made out of crepe paper, glass painting and some sculptures. In the Regional Exhibition Room we can see a reconstruction of decor of a former kitchen and chamber as well as old historic documents and books. A **Roman Catholic church dedicated to the Nativity of the Blessed Virgin Mary**[20] from the latter half of the 18th century is another interesting monument to visit in Kończyce Małe. Inside

16

17

18

19

20

Kolejny przystanek na trasie rowerowej podróży po regionie stanowią położone nad rzeką Piotrówką **Zebrzydowice**. Ta gminna wioska sięgająca swoją historią XIV w. posiada ciekawy **zamek**[22] pochodzący z XVI w. Zachowany do dziś piętrowy pałac, został zbudowany na rzucie prostokąta w stylu niemieckiego baroku. W jego parterowej części mieści się brama, natomiast na piętrze trójkątny przyczołek z herbami baronów Mattencloit i Beess. Niedaleko stoi również późnobarokowy **kościół rzymskokatolicki Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**[23] z II poł. XVIII w. We wnętrzu świątyni na uwagę zasługują ambona z płaskorzeźbami św. Augustyna, św. Grzegorza i św. Ambrożego oraz epitafia Jerzego Liszki - właściciela Zebrzydowic i jego żony Anny. W kościele znajdują się jeszcze płyty nagrobne rodziny baronów Mattencloit oraz klasycystyczne epitafium Henryka Furneau.

Leżące na Płaskowyżu Rybnickim miasto **Jastrzębie - Zdrój**, pełniące niegdyś funkcję uzdrowiska, a przekształcone obecnie w silny ośrodek górniczy, również posiada rozmaite atrakcje. W dzielnicy **Bzie Zameckie** znajduje się późnorenesansowy **dwór obronny**[24] z I poł. XVII w. z zachowanymi do dziś otworami strzelniczymi; natomiast w dzielnicy **Jastrzębie Górne** barokowo - klasycystyczny **kościół rzymskokatolicki św. Katarzyny i Opatrzności Bożej** z I poł. XIX w. Wewnątrz świątyni możemy podziwiać trójkątny obraz z Okiem Opatrzności Boskiej z II poł. XVIII w. oraz ambonę z baldachimem zwieńczonym rzeźbą anioła z tablicami Dziesięciu Przykazań. Na przyparafialnym cmentarzu mieści się klasycystyczna **kaplica grobowa** z I poł. XIX w. oraz **grób rodziny Witczaków**. Piękna świątynia jest również ozdobą dzielnicy **Jastrzębie Dolne**. Tu tutaj stoi drewniany **kościół rzymskokatolicki św. Barbary i św. Józefa**[25] z I poł. XVII w. Choć wygląd jego wnętrza znacznie odbiega od pierwotnego wystroju, zachowały się w nim cenne elementy oryginalnego wyposażenia. Z kolei w **Zdroju**

století, uvnitř níž můžeme zhlédnout zajímavou kazatelnu ve tvaru velrybí tlamy s biblickými scénami v plexiskle.

V nedalekých **Końcycach Małych** si můžeme prohlédnout **zámek**[18] z konce XIV. století. Dodnes se navzdory přestavbám dochovala dvě kolmá křídla a stopy po dávné renesanční výzdobě. V jedné z místností se nachází i velice zajímavá **Regionální jízba těšínské vsi**[19]. Můžeme si tu prohlédnout mnoho předmětů každodenního užitku. Výstava lidového řemesla zahrnuje ukázky tradiční výšivky, malování na sklo a sochařství. Můžeme tu zhlédnout i rekonstrukci vybavení staré kuchyně, slavnostní místnost, staré dokumenty a knihy. K pozoruhodným objektům v Końcycach Małych patří i **římskokatolický kostel Narození Panny Marie**[20] z II. pol. XVIII. století. Uvnitř se nachází zajímavý obraz Nejsvětější Panny Marie z XVI. století, známý také jako Madona s květy pampelišky[21].

Další zastávkou na naší trase jsou **Zebrzydowice** ležící nad řekou Piotrówką. První zmínky o této vesnici pochází z XIV. století. Nachází se tu **zámek**[22] pocházející z XVI. století. Tento dodnes zachovaný patrový palác byl postaven na půdorysu obdélníku, ve stylu německého baroka. V přízemí se nachází brána a v prvním patře trojúhelníkový fronton s erby baronů Mattencloit a Beess. Nedaleko zámku stojí pozdně barokní **římskokatolický kostel Nanebevzetí Nejsvětější Panny Marie**[23] z II. pol. XVIII. století. Uvnitř se nachází pozoruhodná kazatelna s reliéfy sv. Augustýna, sv. Řehoře a sv. Ambrože a epitafy Jerzego Liszki - majitele Zebrzydowic a jeho manželky Anny. V kostele najdeme i náhrobní desky rodiny baronů Mattencloit a klasicistní epitaf Henryka Furneau.

Město **Jastrzębie - Zdrój**, ležící na Rybnické náhorní plošině, kdysi plnilo funkci lázní a nyní je to velké hornické centrum. Najdeme tu i mnoho různorodých atrakcí. V části **Bzie Zameckie** se nachází pozdně renesanční **opevněný dvůr**[24] z I. pol. XVII. století s dodnes zachovanými střílnami; v části **Jastrzębie Górne** zase

21

it there is a sixteenth-century painting of the Virgin Mary known by another name the Madonna holding a dandelion flower[21] which is famous for its miracles.

Another stop along our bicycle route is located in **Zebrzydowice** situated on the Piotrówka River. In the village dating back to the 15th century there is an interesting sixteenth-century **castle**[22]. The preserved two-storey palace has been built on rectangular plan in the German Baroque style. A gateway was put on the ground-floor part

22

of the building and on the first floor a pediment with crests of barons Mattencloit and Beess. Near the castle there is a late-Baroque **Roman Catholic church dedicated to the Assumption**[23] from the latter half of the 18th century. Inside the church there is a worth seeing pulpit decorated with low reliefs of Church Fathers: St Augustine, St Gregory and St Ambrose and epitaphs of Jerzy Liszka the owner of Zebrzydowice and his wife Anna. In the church we can also see tombstones of the family of barons Mattencloit and a classical epitaph of Henryk Fourneau.

Jastrzębie - Zdrój located on the Rybnik Plateau used to be a health resort but nowadays it is a strong mining centre which offers many various tourist attractions as well. In **Bzie Zameckie** district there is a late-Renaissance **fortified manor house**[24] with well preserved embrasures. The manor house dates back to the first half of the 17th century. In **Jastrzębie Górne** (Upper) district there is a Baroque-classical **Roman Catholic church dedicated to St Catherine and Divine Providence** from the first half of the 19th century. Inside the church there is a worth seeing triangular painting of the Eye of Providence and a pulpit with a canopy topped with a sculpture of an angel holding the Ten Commandments tablets. In the churchyard there is a classical **tomb** from the first half of the 19th century and a **tomb of the Witczak family**. Another beautiful church is the pride of **Jastrzębie Dolne** district. It is a wooden **Roman Catholic church dedicated to St Barbara and St Joseph**[25] dating back to the first half of the 17th century. Although nowadays it looks quite

23

24

25

po zamkniętych zakładach leczniczych, pozostała do dziś dzielnica zdrojowa z **parkiem im. Mikołaja Witczaka**. W pobliżu tzw. **Masnówki** - jednego z budynków uzdrowskich przeznaczonych obecnie na bibliotekę, zobaczymy interesujący kwietnik w postaci **zegara**, którego tarce tworzą wielobarwne rośliny sezonowe. Naczelne miejsce w parku zajmuje zabytkowy **Dom Zdrojowy**[26] zbudowany w stylu szwajcarskim w II poł. XIX w. Naprzeciwko niego położona jest **muszla koncertowa i łazienki**[27] z I poł. XX w. Tuż obok znajduje się **pijalnia wód** z II poł. XIX w. z urządzoną wewnątrz kawiarnią. Charakterystycznym obiektem dzielnicy jest ponadto **kościół rzymskokatolicki Najświętszego Serca Pana Jezusa**[28] z XIX w.

Położone na zachód od Jastrzębia - Zdroju **Skrbeńsko**, stanowi przedostatni etap naszej jednodniowej wycieczki. Założona w 1775 r. kolonia, wzięła swoją nazwę od królewskiego landrata pszczyńskiego Maksymiliana von Skrbeński. W Skrbeńsku przy ul. Piotrowickiej stoi **krzyż kamienny kapliczkowy** z II poł. XIX w. wykonany z białego marmuru, natomiast w niewielkiej odległości od niego **kościół rzymskokatolicki Najświętszego Serca Pana Jezusa**, którego początki jako kaplicy datuje się na koniec XIX w. Na koniec wyruszymy jeszcze do **Gołkowic** - wioski położonej przy dawnym szlaku handlowym prowadzącym z Raciborza przez Fryštát do Cieszyna. Warto tu odwiedzić dwie świątynie. Pierwszą z nich jest **kościół ewangelicko - augsburski** z I poł. XX w.; drugą - piękny drewniany **kościół rzymskokatolicki św. Anny**[29] z II poł. XIX w. z interesującym ołtarzem głównym, ołtarzami bocznymi, chrzcielnicą i amboną. W Gołkowicach dobiega końca nasza rowerowa podróż.

stoi **římskokatolický kostel sv. Kateřiny a Prozřetelnosti Boží** z I. pol. XIX. století. Uvnitř chrámu můžeme obdivovat trojúhelníkový obraz s okem Boží prozřetelnosti z II. pol. XVIII. století a kazatelnu s baldachýnem zakončeným sochou anděla s deskami s desaterem přikázání. Na farním hřbitově se nachází klasicistní **hrobka** z I. pol. XIX. století a **hrob rodiny Witczaków**. Krásný chrám zdobí i část **Jastrzębie Dolne**. Jedná se o dřevěný **římskokatolický kostel sv. Barbary a sv. Josefa**[25] z I. pol. XVII. století. I když se současný vzhled interiéru liší od toho původního, dodnes se dochovaly vzácné prvky originálního vybavení. V Zdroju zůstala po uzavřených lázeňských střediscích pouze lázeňská čtvrť, ve které se nachází **park Mikołaja Witczaka**. V blízkosti tzv. **Masnówki** - jedné z lázeňských budov, kde se dnes nachází univerzitní knihovna, můžeme zhlédnout zajímavý květinový záhon ve tvaru **hodin**. Jeho číselník tvoří mnohobarevné sezónní rostliny. V parku se nachází také **Lázeňský dům**[26], postavený ve švýcarském stylu v II. pol. XIX. století. Naproti se nalézá **koncertní mušle a lázně**[27] z I. pol. XX. století. Hned vedle se nachází **prostory určené pro pití minerální vody** z II. pol. XIX. století, kde dnes můžeme navštívit kavárnu. K charakteristickým objektům čtvrti patří i **římskokatolický kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova** z XIX. století.

Na západ od Jastrzębia - Zdroju se nachází předposlední etapa našeho jednodenního výletu - **Skrbeńsko**. Tato osada byla založena v roce 1775 a svůj název převzala od královského landrata pszczyńskiego okresu Maksymiliana von Skrbeński. V Skrbeńsku u ul. Piotrowickiej stojí **kamenný kapličkový kříž** z bílého mramoru pocházející z II. pol. XIX. století a nedaleko něj se nachází **římskokatolický kostel Nejsvětějšího srdce Páně**[28], jehož počátky se datují na konec XIX. století.

Nakonec přijíždíme do **Gołkowic** - vesnice ležící u dávné obchodní trasy vedoucí z Raciborza přes Fryštát do Cieszyna. Nachází se tu dva pozoruhodné chrámy. Prvním z nich je **evangelický kostel augsburského vyznání** z I. pol. XX. století. Dalším chrámem je dřevěný **římskokatolický kostel sv. Anny**[29] z II. pol. XIX. století se zajímavým hlavním oltářem, bočními oltáři, křtitelnicí a kazatelnou. V Gołkowicach končí náš cyklistický výlet.

different than originally some treasured period items have supported. In the district named Zdrój where used to be the health-resort there is the **Mikołaj Witczak Spa Park**. Near the so called **Masnówka** - one of the buildings of the former health-resort and now it is a university library, we can see an interesting example of a flower bed in the form of a **clock**. The clock face is made of colourful seasonal plants. In the park there is a monumental **spa centre**[26] built in the Swiss-style in the latter half of the 19th century. A **band shell** and a building of the **former baths**[27] dating from the first half of the 20th century are opposite the spa centre. Next to it there is a cafe in the building of the **former pump room** dating from the latter half of the 19th century.

Near the park there is a nineteenth-century **Roman Catholic church dedicated to the Sacred Heart**[28] which is one of the most distinctive buildings in the district.

Skrbeńsko is situated west of Jastrzębie - Zdrój and it is the next to last stage of our day trip. The settlement was founded in 1775 which was named after Maksymilian von Skrbeński the royal district president of the Pszczyzna district. In Skrbeńsko in Piotrowicka Street there is a white marble **shrine cross** from the latter half of the 19th century. Nearby there is a **Roman Catholic church dedicated to the Sacred Heart** which originally was a chapel. The church dates from the end of the 19th century.

At the end of our trip we visit **Gołkowice** the village situated by the former trade route from Racibórz via Fryštát to Cieszyn. There are two worth seeing churches. The former is a **Lutheran church of the Augsburg Confession** from the first half of the 20th century and the latter - a beautiful wooden **Roman Catholic church dedicated to St Anna**[29] dating from the second half of the 19th century. Inside it there are an interesting high altar, side altars, a baptismal font and a pulpit. In Gołkowice our bicycle trip comes to the end.

Turystyka przyrodnicza i poznawcza to produkt turystyczny, który skierowany jest do klienta indywidualnego i umożliwia zobaczenie bogatej fauny i flory związanej ze środowiskiem nadwodnym, pięknych krajobrazów z malowniczymi kapliczkami i krzyżami przydrożnymi, galerii oraz zabytkowych obiektów dworskich i wiejskich, znajdujących się na terenie gmin: Strumień, Chybie i Jasienica. Posiada on charakter dwudniowej wycieczki rowerowej o niewielkiej skali trudności. Zarówno program, jak i formę poznawania opisanych w ofercie atrakcji można dostosować indywidualnie do własnych potrzeb i zwiedzając je, korzystając z tworzącego produkt fragmentu „Szlaku Myślistwa”, „Szlaku Starówek”, czy „Szlaku Piastów i Habsburgów” zwanego „Drogą Księżęcą - Via Ducalis”.

„PIĘKNO EUROREGIONU ŚLĄSK CIESZYŃSKI
- CZĘŚĆ PÓŁNOCNA (STRONA POLSKA)”
(oferta dwudniowa - wycieczka rowerowa)

Pruchna / Drogomyśl / Zabłocie / Strumień / Frelichów /
Rykalec / Zarzecze / Żabinięc / Chybie / Zamachy /
Zaborze / Gołysz / Iłownica / Rudzica

W pierwszym dniu wycieczki odwiedzimy **Pruchną**, na temat której pierwsze wzmianki pochodzą z 1305 r. Niewielka wioska położona na Pogórzu Cieszyńskim na zachód od rzeki Knajki posiada wiele atrakcji. Do najciekawszych należy z pewnością **krzyż pokutny[30]** - ostatni i jedyny symbol funkcjonowania starego prawa, nakazującego skazanym jego wystawianie w miejscu dokonania zbrodni. Interesujący jest także **kościół ewangelicko - augsburski Zmartwychwstania Pańskiego** z końca XIX w. Pełnił on początkowo funkcję kaplicy i dopiero w 1993 r. został podniesiony do rangi kościoła. Niedaleko mieści się budynek **starej gorzelnii** oraz **kościół rzymskokatolicki św. Anny[31]** z II poł. XIX w., który został prawie w całości zniszczony podczas II wojny światowej. Z kolei w **zamczku Komory Cieszyńskiej** z II poł. XIX w. w okresie międzywojennym urządzano uroczystości z okazji prowadzonych łowów. Warto zatrzymać się na chwilę nad **stawem Weserunki** - ostoi dla ptactwa wodnego i zwierzyny płowej. Dla tych, którzy poszukują odpowiednich warunków do wypoczynku i rekreacji na łonie natury, doskonałym miejscem dłuższego pobytu będzie gospodarstwo agroturystyczne „**Wodna dolina**”.

Leżący nad Wisłą **Drogomyśl** to kolejny punkt na naszej trasie. Godnym uwagi obiektem jest tutaj klasycystyczny **kościół ewangelicko - augsburski** z II poł. XVIII w. z tablicą fundacyjną umieszczoną nad portalem, poświęconą baronowi Fryderykowi Kaliszowi - dawnemu właścicielowi Drogomyśla. Nieopodal stoi **dwór Kaliszów** z XVIII w. służący obecnie jako miejsce lokalnej działalności społecznej. W okolicy znajduje się ponadto wiele **stawów hodowlanych**, stanowiących ostoję dla rozmaitego ptactwa, podobnie jak **obszar wodny rozciągający się nad Wisłą**. Droga z **Drogomyśla** do **Zabłocia** obfituje w kapliczki i figury

Turistika v přírodě a poznávací turistika je turistický produkt, který je adresován individuálnímu klientovi a umožňuje poznat bohatou faunu a flóru související s vodním prostředím, krásnou krajinu s malebnými kapličkami a kříži u cesty, galerie a památkové šlechtické a lovecké objekty, nacházející se na území obcí Strumień, Chybie a Jasienica. Má povahu dvoudenního cyklistického výletu s lehkou obtížností. Program, stejně jako formu poznávání popsáných atrakcí, si můžeme přizpůsobit svým vlastním potřebám. Můžeme je navštívit a k tomu využít části jednotlivých produktů: „Myslivecká stezka”, „Po stopách staroměstských památek”, či „Po stopách Piastů a Habsburků” zvaného „Knížecí cestou - Via Ducalis”.

„KRÁSA EUROREGIONU TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO
- SEVERNÍ ČÁST (POLSKÁ STRANA)”
(dvoudenní nabídka - cyklistický výlet)

Pruchna / Drogomyśl / Zabłocie / Strumień / Frelichów /
Rykalec / Zarzecze / Żabinięc / Chybie / Zamachy /
Zaborze / Gołysz / Iłownica / Rudzica

První den našeho výletu navštívíme **Pruchną**. První zmínky o tomto místě pocházejí z roku 1305. Vesnice leží v Těšínské pahorkatině na západ od řeky Knajki. K nejzajímavějším místním atrakcím patří bezpochyby **smírčí kříž[30]** - poslední a jediný symbol fungování starého práva, které předepisovalo, aby ho odsouzení postavili na místě zločinu. Zajímavý je také **evangelický kostel augsburského vyznání Zmrtvýchvstání Páně** z konce XIX. století. Nejdříve plnil funkci kaple a teprve v roce 1993 byl vysvěcen. Nedaleko se nachází budova **starého lihovaru** a **římskokatolický kostel sv. Anny[31]** z II. pol. XIX. století, který byl téměř kompletně zničen během II. světové války. Nesmíme zapomenout na **zámeček Těšínské komory** z II. pol. XIX. století, jenž sloužil v meziválečném

období jako místo oslav u příležitosti mysliveckých honů. Můžeme se zastavit i u **rybníka Weserunki**. Své útočiště tu nachází vodní ptactvo a vysoká zvěř. Pro ty, kteří hledají vhodné podmínky pro

Wildlife and educational tourism is a tourist product directed to an individual tourist. It gives an opportunity to visit a unique land of great scenic beauty where we can admire lushness and diversity of fauna living in the waterside environment. On our trail we meet some picturesque shrines and roadside crosses as well as historic manor buildings and hunting facilities. All the tourist attractions are situated in Strumień, Chybie and Jasienica. The product is a two-day bicycle trip with an easy difficulty level. Both the programme of the trip and a way of sightseeing all mentioned tourist attractions can be adjusted to our needs. We can visit all the places follow the stretches of ‘The Hunting Trail’, ‘The Old Towns trail’ and ‘The trail of the Piasts and Habsburgs’ called ‘The Princely Route - Via Ducalis’.

‘THE BEAUTY OF THE CIESZYN SILESIA EUROREGION
- THE NORTH PART (POLAND)’
(two-day trip - bicycle route)

Pruchna / Drogomyśl / Zabłocie / Strumień / Frelichów /
Rykalec / Zarzecze / Żabinięc / Chybie / Zamachy /
Zaborze / Gołysz / Iłownica / Rudzica

During the first day of our trip we visit **Pruchna**. The earliest notes about the small village come from 1305. It is situated in the Cieszyn Foothills west of the Knajka river. Among many tourist attractions in the village there is a **penitential cross[30]** - the last and the only one existing symbol for the old law which used to order condemned people to put such crosses in the crime places. A **Lutheran church of the Augsburg Confession dedicated to the Resurrection of the Lord** dating from the end of the 19th century is another interesting monument in the village. At first it functioned as a chapel but since 1993 it has been a church. In the neighbourhood there is a building of a **former distillery** and a **Roman Catholic church dedicated to St Anna[31]** dating from the latter half of the 19th century. The church building was severely damaged during World War II. And a **small castle of the Cieszyn Chamber** built in the latter half of the 19th century was a place where many hunters’ celebrations were organized during the interwar period. It is worth to stop by the **pond called Weserunki** - the waterfowl and deer sanctuary. For those who like resting in the bosom of nature ‘**Wodna dolina**’ the agritourism farm will be the best place to stay for a few days.

Drogomyśl - another place on our way - is situated on the Vistula river. In the village there is a worth seeing classical **Lutheran church of the Augsburg Confession** dating from the latter half of the 18th century with a foundation plaque placed above the portal. It commemorates baron Fryderyk Kalisz the former owner of Drogomyśl. Near the church there is a Baroque-classical **manor house of the Kalisz family** dating from the 18th century. Nowadays the building of the former manor house is a seat of the local community organizations and associations. The vicinity abounds in many **fish breeding ponds** which are bird sanctuaries likewise the

30

33

31

34

przydrożne. Jadąc nią, możemy obserwować również liczne skupiska chronionej flory, żerowiska ptactwa polnego[32] i zwierziny płowej z charakterystycznym kompleksem **Łąk Myszkowskich**. W położonym nad rzeką Wisłą i Jeziorem Goczałkowskim **Strumieniu**, zauroczy nas **Rynek z ratuszem**[33] z I poł. XVII w., przekształconym końcem XVIII w. w stylu późnobarokowym. Wewnątrz obiektu zachowały się ciekawe pomieszczenia o żagliстых i kolebkowych sklepieniach. We wschodniej pierzei placu usytuowane są **kamieniczki** z XIX w. zwieńczone mansardowymi

dachami. Przy jednej z uliczek odchodzących od Rynku stoi barokowy **kościół rzymskokatolicki św. Barbary** z II poł. XVIII w., w którym warto zobaczyć obraz Chrystusa Ukrzyżowanego i św. Barbary z II poł. XVII w. oraz stacje Drogi Krzyżowej z końca XVIII w. W znajdującym się niedaleko Rynku strumieńskim parku, możemy usiąść na ławeczce przy **fontannie solankowej**[34] i zaczerpnąć powietrza bogatego w jod i brom.

Jadąc kolejno przez **Frelichów, Rykalec i Zarzecze**, mijamy po drodze **krzyż kamienny** z II poł. XIX w. oraz **kapliczkę**[35] z I poł. XX w. Podczas pokonywania tego odcinka, cały czas towarzyszy nam panorama **Jeziora Goczałkowskiego** - sztucznego zbiornika wodnego powstałego w wyniku spiętrzenia wody górnego biegu rzeki Wisły. Jego powierzchnia wynosi 32 km², a średnia głębokość 5,3 m. Oprócz funkcji rezerwuaru wody konsumpcyjnej dla mieszkańców Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, reguluje on także przepływ rzeki i zapobiega powodziom w dolinie Wisły. Ze zbiornikiem wiąże się ponadto olbrzymie bogactwo przyrody[36-39].

W **Zabińcu** czekają na nas kolejne atrakcje. Rozciągające się tu **Stawy Żabienieckie: Gord, Kasprzyczak, Łąkowy**, stanowią ostoję i lęgowisko dla ptactwa wodnego. Całość dopełnia zabytkowa **aleja dębowa** z licznymi okazami starych drzew. Ciekawym miejscem jest również **uroczyisko „Bajerki”** oraz **kompleks leśny** wokół Drogi Wietrznej.

Znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie Jeziora Goczałkowskiego **Chybie** to ostatni punkt, w którym warto zatrzymać się podczas pierwszego dnia wycieczki. Zobaczymy w nim **kościół**

odpočinek a rekreaci v lůně přírody, je ideálním místem pro delší pobyt agroturistické hospodářství „**Wodna dolina**”.

Dalším bodem na naší trase je **Drogomyśl** ležící u řeky Wisły. K zajímavým místním objektům patří klasicistní **evangelický kostel augsburského vyznání** z II. pol. XVIII. století s pamětní deskou nad portálem, která je věnována baronu Fryderykowi Kaliszowi - někdejšímu majiteli Drogomyśla. Nedaleko se nalézá **dvůr Kaliszów** z XVIII. století, který nyní slouží místnímu občanskému sdružení. Kolem dvora je mnoho **chovných rybníků**, kde své útočistiě nachází rozmanité ptactvo, podobně jako **vodní areál rozkládající se podél řeky Wisły**.

Cesta z **Drogomyśla do Zabłocia** je lemována kapličkami a kříži u cesty. Po cestě můžeme pozorovat seskupení chráněných rostlin, polní ptactvo[32] a vysokou zvěř v komplexu **Myszkovské louky**. **Strumień** leží u řeky Wisły a Goczałkowského jezera. Tady nás zaujme **náměstí s radnicí**[33] z I. pol. XVII. století, které bylo na konci XVIII. století přestavěno v pozdně barokním stylu. Uvnitř objektu se nachází zajímavé místnosti s plackovou a valenou klenbou. Ve východní části náměstí stojí **zděné domky** z XIX. století s mansardovými střechami. Nedaleko se nachází barokní **římskokatolický kostel sv. Barbory** z II. pol. XVIII. století. Uvnitř kostela se nalézá pozoruhodný obraz Ukřižovaného Krista a sv. Barbory z II. pol. XVIII. století a zastavení Křížové cesty z konce XVIII. století. V strumieńském parku, nacházejícím se v blízkosti náměstí, si můžeme odpočinout na lavičce u **solankové fontány**[34] a dýchat vzduch plný jódu a bromu.

Postupně projždíme vesničkami **Frelichów, Rykalec a Zarzecze**. Po cestě mĳíme **kamenný kříž** z II. pol. XIX. století a **kapličku**[35] z I. pol. XX. století. Celou dobu jedeme rovnoběžně s **jezerem Goczałkowskim**. Je to vodní nádrž o ploše 32 km² a průměrné hloubce 5,3 m vzniklá v důsledku nahromadění vody horního toku řeky Wisły. Vodní nádrž kromě funkce vodního rezervoáru pro obyvatele Hornoslezské průmyslové oblasti reguluje také průtok řeky a zabráňuje povodním v údolí Wisły. S nádrží souvisí i ohromné přírodní bohatství[36-39].

V **Zabińcu** nás čekají další atrakce. Nacházejí se tu **Zabieniecké rybníky: Gord, Kasprzyczak, Łąkowy**. Tyto rybníky jsou útočistiěm pro vodní ptactvo. Celek doplňuje památková **dubová alej** s mnohými exempláři starých stromů. K zajímavým místům patří i přírodní **rezervace „Bajerki”** a **lesní komplex** obklopující Drogę Wietrzną.

V bezprostředním sousedství Goczałkowského jezera se nachází **Chybie**. Je to poslední místo, kde se během prvního dne našeho výletu zastavíme. Můžeme tu navštívit **římskokatolický kostel Krista Krále** z I. pol. XX. století. Nachází se to pozoruhodný hlavní oltář s vitráží zobrazující Krista Krále a Pannu Marii Gołyską v presbytáři.

Druhý den začíná návštěvu vesničky **Zamachy** s charakteristickou **mysliveckou strelnicí s loveckou rozhlednou**. Nedaleko se nachází **rezervace rašeliniště „Rotuz”**[40]. Ta vznikla v roce 1966 za účelem ochrany močálů. Komplex zabírá plochu 28,17 ha. Na území rezervace převládají přechodná rašeliniště s prvky

area extended along the Vistula river.

The road from **Drogomyśl to Zabłocie** abounds in many roadside shrines and figures. Going along it we can watch numerous clusters of protected flora and feeding grounds of waterfowl[32] and deer as well as the distinctive complex called **Myszkowskie Meadows**. In **Strumień** the town situated on the Vistula river and Goczałkowskie lake we will be enthralled by the beauty of the **market square** with a **town hall**[33] dating from the first half of the 17th century which was converted into a late-Baroque style at the end of the 18th century. Some interesting rooms with sail and barrel vaults have survived inside the building. In the east frontage of the market square there are nineteenth century **tenements** covered with mansard roofs. In one of the streets leading to the market square there is a Baroque **Roman Catholic church dedicated to St Barbara** dating from the latter half of the 18th century. Inside the church there is a worth seeing painting of the Crucified Christ and St Barbara dating from the latter half of the 17th century as well as the Stations of the Cross from the end of the 18th century. Near the market square there is a park where we can sit on a bench by a **saline fountain**[34] and breath fresh air abounding with iodine and bromine.

Riding through **Frelichów, Rykalec and Zarzecze** we go past a **stone cross** from the latter half of the 19th century and a **shrine**[35] dating from the first half of the 20th century. Going along the stretch we can enjoy the panorama of **Goczałkowskie lake** the artificial lake formed as a result of banking up water of the upper reaches of the Vistula river. The lake is 32 square kilometres in area and its average depth - 5,3 m. It serves as a drinking water reservoir for inhabitants of Upper Silesia Industry District and it regulates the river flow and prevents flooding in the Vistula valley. The area surrounding the lake is lush and a home for many wildlife[36-39].

Żabieniec offers us many tourist attractions. Among them there are **Żabienieckie Ponds: Gord, Kasprzyczak and Łąkowy** which are waterfowl breeding grounds and their sanctuary. An **old oak avenue** is a place where we can see beautiful natural monuments. We should also go to **‘Bajerki’ the natural reserve** and a **forest complex** surrounding Wietrzna (Windy) Droga.

In the close neighbourhood of Goczałkowskie lake there is **Chybie** the last stage of the first day of our trip. It is a worth seeing place because of a **Roman Catholic church dedicated to Christ the King** from the first half of the 20th century with an interesting high altar where there is a stain glass depicting Christ the King and in the chancel there is a painting of Our Lady of Gołysz.

The second day of our trip we start in **Zamachy** hamlet where there is a distinctive **hunters’ shooting range**. Near it there is a **peat bog reserve ‘Rotuz’**[40]. It was set up in 1966 to protect forest marsh. It is situated at 255 metres above sea level and covers an area of 28,17 hectares. In the reserve there are temporary peat bogs which make the majority. There are also pieces of both lowland and high peat bogs. The reserve is a natural environment for many different insect, birds[41, 42] and reptiles[43].

In **Gołysz** hamlet, where we Reach through **Zaborze**, there is another tourist attraction - the **Gołysz Institute of Ichthyobiology**

36

37

38

39

rzymskokatolicki **Chrystusa Króla** z I poł. XX w. z interesującym ołtarzem głównym z witrażem przedstawiającym Chrystusa Króla oraz wizerunkiem Matki Boskiej Gołyskiej w prezbiterium.

Drugi dzień rozpoczynamy od zwiedzania przysiółka **Zamachy** z charakterystyczną **strzelnicą myśliwską** ze **stacją łowiecką**. Niedaleko od niej położony jest **rezerwat torfowiskowy „Rotuz”**[40]. Powstały w 1966 r. w celu ochrony podleśnych bagien kompleks, zajmuje powierzchnię 28,17 ha. Na terenie rezerwatu stwarzającego doskonałe warunki dla bytowania wielu gatunków owadów, ptaków[41, 42] i gadów[43], przeważają torfowiska przejściowe z fragmentami torfowisk niskich i wysokich.

W przysiółku **Gołysz**, do którego docieramy przez **Zaborze**, zlokalizowana jest jeszcze inna atrakcja - **Zakład Ichtibiologii i Gospodarki Rybackiej Polskiej Akademii Nauk** prowadzący szereg badań służących poznawaniu biologicznych podstaw chowu ryb, funkcjonowaniu i modelowaniu produktywności ekosystemów stawowych, optymalizacji powiązań gospodarki rybackiej z gospodarką wodną i ocenie potencjalnego zagrożenia stawów substancjami toksycznymi.

Na koniec naszej wycieczki odwiedzimy **Rudzicę**. We wsi leżącej na wzniesieniu oddzielającym dolinę rzeki Iłownicy i Jasienicy znajduje się kilka godnych uwagi miejsc. Warto zatrzymać się przed barokowo - klasycystycznym **kościołem rzymskokatolickim Narodzenia św. Jana Chrzciciela** z II poł. XVIII w. Ta murowana budowla z kamienia i cegły otoczona częściowo murem, została ufundowana przez Ksawerego i Zofię Ponińskich. Niedaleko stąd leży założona przez Floriana Kohutę **Galeria Autorska „Pod Strachem Polnym”**[44]. Można w niej podziwiać kolekcję kilkudziesięciu rodzajów strachów polnych oraz malarstwa plenerowego. Prace pana Floriana posiadające oryginalny styl i odznaczające się mistrzowskim wykonaniem, cieszą się wielkim powodzeniem

u kolekcjonerów krajowych i zagranicznych. Będąc w Rudzicy, nie należy również zapomnieć o **kaplicy św. Wendelina**[45, 46] z II poł. XIX w. Murowana budowla z ołtarzem, wieżyczką i dzwonem, stoi w miejscu, gdzie bije źródło posiadające według wierzeń właściwości uzdrawiające schorzenia oczu i gardła. To ostatni punkt naszej dwudniowej wycieczki.

slatinných a vrchovištních rašeliništ'. Rezervace je také výborným místem pro mnoho druhů hmyzu, ptáků[41, 42] a plazů[43]. Do vesničky **Gołysz** se dostaneme přes **Zaborze**. Nachází se tu další atrakce - **Institut ichtologie a rybářského hospodářství Polské akademie věd**. Ten se zabývá výzkumem biologických základů chovu ryb, fungováním a modelováním produktivity ekosystémů v rybnících, optimalizací souvislostí rybářského hospodářství s vodním hospodářstvím a hodnocením potenciálního ohrožení rybníků toxickými látkami.

Nakonec navštívíme **Rudzicę**. Je to vesnice situovaná na pahorku rozdělujícím údolí řeky Iłownicy a Jasienicy. Nachází se tu několik pozoruhodných míst. Můžeme navštívit třeba barokně - klasicistní **římskokatolický kostel Narození sv. Jana Křtitele** z II. pol. XVIII. století. Tato zděná budova z kamene a cihly je částečně obklopena zdí. Fundátory tohoto chrámu byli Ksawery a Zofia Ponińscy. Niedaleko odtud se nalézá **autorská galerie „Pod Strachem Polnym”**[44] založená Florianem Kohutem. Můžeme tu obdivovat sbírku několika desítek druhů polních strašáků a příklady krajinné malby. Práce pana Floriana mají originální styl a jsou mistrovsky provedeny. Oblíbili si je polští i zahraniční sběratelé. Při návštěvě Rudzicy nesmíme zapomenout na **kapli sv. Vendelína**[45, 46] z II. pol. XIX. století. Tato zděná stavba s oltářem, věžičkou a zvonem stojí na místě, kde najdeme pramen, jenž má podle legendy léčebné vlastnosti. Pomáhá prý při nemocech očí a krku. Tady končí náš dvoudenní výlet.

and Aquaculture the Polish Academy of Sciences which main directions of the present activity include the study of the biological basis of fish breeding, development of breeding methods in ponds and in controlled conditions, introduction of new fish species, and the optimisation of links between fish farming and water management and control of a potential toxicological hazard to ponds.

At the end of our trip we visit **Rudzica**. The village is situated on the hill separating the Iłownica valley from the Jasienica valley. There some interesting and worth visiting places in Rudzica. First is a Baroque-classical **Roman Catholic church dedicated to the Birth of St John the Baptist** dating from the latter half of the 18th century. The stone and brick church partially surrounded with a wall was funded by Ksawery and Zofia Poniński. In the close neighbourhood there is an **art gallery ‘Pod Strachem Polnym’**[44] set up by Florian Kohut. In the art gallery there is a collection consisting of several dozen kinds of scarecrows and an exhibition of plein air painting. Florian Kohut has its own original style and his works are masterpieces very popular among both Polish and foreign art collectors. Visiting Rudzica we should see **St Wendelin’s chapel**[45, 46] from the latter half of the 19th century. It is a brick chapel with an altar, a tower and a bell. It stands in place where there is a spring which according to the local beliefs has healing effects and cures eye and throat diseases. Rudzica is the last place to visit during our two-day trip.

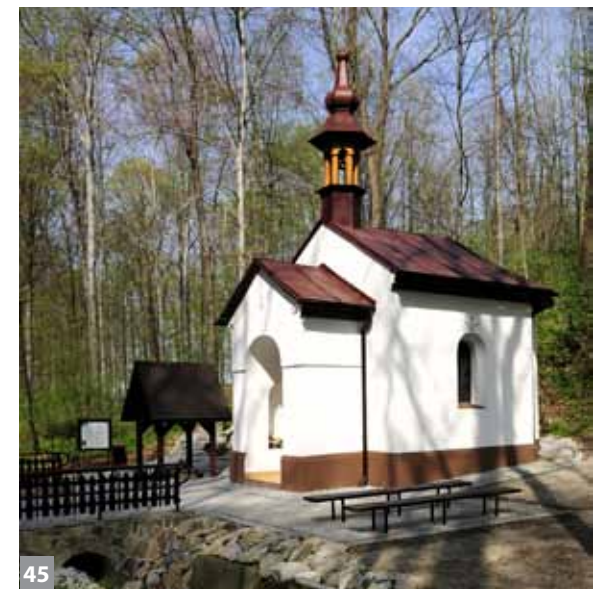
40

46

43

45

Turystyka wypoczynkowa i aktywna to produkt turystyczny, który skierowany jest do klienta indywidualnego i umożliwi relaks na tonie natury w otoczeniu pięknej przyrody Beskidu Śląskiego oraz poznawanie pieszo, konno lub własnym środkiem transportu lokalnej tradycji, kultury i zabytków, znajdujących się na terenie Jaworza oraz gmin: Jasienica i Brenna. Produkt posiada charakter trzydniowej oferty spędzenia wolnego czasu. Zarówno program, jak i formę poznawania opisanych w niej atrakcji można dostosować do własnych potrzeb i zwiędzać je, korzystając z tworzącego produkt fragmentu „Szlaku Tradycyjnego Rzemiosła”, „Szlaku Architektury Drewnianej”, „Szlaku Piastów i Habsburgów” zwanego „Drogą Księżęcą - Via Ducalis”, czy „Transbeskidzkiego Szlaku Konnego”.

„PIĘKNO EUROREGIONU ŚLĄSK CIESZYŃSKI
- CZĘŚĆ WSCHODNIA I PÓŁNOCNO -
WSCHODNIA (STRONA POLSKA)”
(oferta trzydniowa - dojazd własny;
baza wypadowa - Jaworze)

Jaworze / Bielowicko / Grodziec Śląski / Błotny /
Międzyrzecze Górne / Górk Wielkie / Górk Małe

Pierwszy dzień wycieczki rozpoczynamy w **Jaworzu** - miejscowości sanatoryjno - wypoczynkowej leżącej w dolinie rzeki Jasienicy, u stóp Błatniej i Cubernioka. Spośród wielu znajdujących się tu atrakcji warto zobaczyć **zespół pałacowo - parkowy**[47] z końca XVIII w., założony przez barona Arnolda Saint - Genois d'Anneaucourt i jego żonę Annę z Nałęcz - Laszowskich. Wokół roztacza się piękny park w stylu angielskim z końca XVIII w. W jego południowej części stoi **kanelowana kolumna** z I poł. XIX w. z pamiątkową inskrypcją, w zachodniej natomiast tzw. **folwark dolny** z XVIII i XIX w. Interesującym obiektem jest również neoklasycystyczny **kościół ewangelicko - augsburski** z II poł. XVIII w. We wnętrzu świątyni na uwagę zasługuje ołtarz główny z figurami ewangelistów, ambona i obraz przedstawiający Ostatnią Wieczerzę z końca XIX w. Jednak najciekawszy przedmiot w kościele stanowi niewątpliwie dzwon z końca XVIII w., ufundowany przez barona Arnolda Saint - Genois d'Anneaucourt i ozdobiony herbami właścicieli Jaworza. Powyżej pałacowego parku wznosi się bryła klasycystycznego **kościół rzymskokatolickiego Opatrzności Bożej**[48] z początku XIX w. z późnobarokowym tabernakulum, klasycystycznymi ołtarzami bocznymi i organami. W niedalekim **Jaworzu Dolnym** w **skansenie Zygmunta Podkówa**, obejrzymy kolekcję narzędzi używanych w dawnym gospodarstwie domowym oraz zapoznamy się z tradycyjnym wyrobem masła, mieleniem zboża, kiszaniem kapusty, wędzeniem kiełbasy i ryb. Z kolei w **Jaworzu Środkim** będziemy mogli zwiedzić **Muzeum Flory i Fauny Morskiej** zlokalizowane w Gimnazjum im. gen. broni Stanisława Maczka. Posiada ono bardzo ciekawe zbiory flory i fauny mórz południowych podarowane placówce przez bosmana Irwina Pasternego - byłego ucznia szkoły.

Rekreační a aktivní turistika je turistický produkt, který je adresován individuálnímu klientovi a umožňuje relax v lůně přírody v okolí Slezských Beskyd a poznávání pěšky, na koni nebo vlastním dopravním prostředkem místních tradic, kultury a památek nacházejících se na území Jaworza a obcí Jasienica a Brenna. Produkt má charakter třídenní nabídky volnočasových aktivit. Program, stejně jako formu poznávání popsanych atrakcí, si můžeme přizpůsobit svým vlastním potřebám. Můžeme je navštívit a k tomu využít části jednotlivých produktů: „Po stopách tradičního řemesla”, „Po stopách dřevěné architektury”, „Po stopách Piastů a Habsburků” zvaného „Knížecí cestou - Via Ducalis” či „Transbeskydské koňské stezky”.

„KRÁSA EUROREGIONU TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO
- VÝCHODNÍ A SEVEROVÝCHODNÍ ČÁST
(POLSKÁ STRANA)”
(třídenní nabídka - vlastní doprava;
výchozí bod - Jaworze)

Jaworze / Bielowicko / Grodziec Śląski / Błotny /
Międzyrzecze Górne / Górk Wielkie / Górk Małe

První den našeho výletu začíná v **Jaworzu** - lázeňsko - odpočinkovém středisku ležícím v údolí řeky Jasienicy, u úpatí Błatniej a Cubernioka. Mezi mnoha místními atrakcemi se nachází **zámecko - parkový komplex**[47] z konce XVIII. století, založený baronem Arnoldem Saint - Genois d'Anneaucourt a jeho manželkou Annou z Nałęcz - Laszowskich. Okolo se rozkládá krásný park v anglickém stylu z konce XVIII. století. V jeho jižní části stojí **kanelovaný sloup** z I. pol. XIX. století s pamětní inskripcí, v západní části se zase nachází tzv. **dolní panský statek** z XVIII. a XIX. století. Zajímavým objektem je i neoklasicistní **evangelický**

48

Leisure and active tourism is a tourist product directed to an individual tourist. It gives an opportunity to relax in the bosom of nature in the picturesque surroundings of the Silesian Beskid mountains. During our trip we visit some interesting monuments and familiarize with local culture, customs and tradition in Jaworze, Jasienica and Brenna. We can travel on foot, on horseback or by own means of transport. The tourist product is a three-day trip. Both the programme of the trip and a way of sightseeing all mentioned tourist attractions can be adjusted to our needs. We can visit all the tourist attractions follow the stretches of 'The traditional craft trail', 'The wooden architecture trail' and 'The trail of the Piasts and Habsburgs' called 'The Princely Route - Via Ducalis' and 'The Beskidian horse trail'.

'THE BEAUTY OF THE CIESZYN SILESIA EUROREGION
- THE EAST AND NORTH-EASTERN PART (POLAND)'
(three-day trip - own means of transport;
base for tourists - Jaworze)

Jaworze / Bielowicko / Grodziec Śląski / Błotny /
Międzyrzecze Górne / Górk Wielkie / Górk Małe

The first day of our trip we begin in **Jaworze** - the health resort situated in the Jasienica river valley at the foot of Błatnia and Cuberniok mountains. Among many tourist attractions there is a worth seeing **palace and park complex**[47] from the end of the 18th century set up by baron Arnold Saint Genois d'Anneaucourt and his wife Anna of Nałęcz - Laszowski. All surrounded by an extensive beautiful English-style landscape park from the end of the 18th century. In south part of the garden there is a **fluted column** with a commemorative inscription dating from the first half of the 19th century and in the west one there is a so called lower **manor house** from the 18th and 19th centuries. Another interesting building to see is a neoclassical **Evangelical Church of the Augsburg Confession** built in the latter half of the 18th century. Inside it there are a worth seeing high altar with statues of the Evangelists, a pulpit and a painting of the Last Supper of the end of the 19th century. But it is a bell which is the most interesting period item in the church. It dates back to the end of the 18th century and it was founded by baron Arnold Saint - Genois d'Anneaucourt and embellished with coats of arms of the owners of Jaworze. Above the palace park there is a classical **Roman Catholic church dedicated to Divine Providence**[48] dating from the beginning of the 19th century. Inside the church there are a late-Baroque tabernacle, classical side altars and organs. In nearby **Jaworze Dolne** there is **Zygmunt Podkówa's open-air ethnographic museum** where we can see a collection of old tools used in former households and we get to know how butter used to be made in a traditional way as well as we can watch grinding grain and pickling cabbage or smoking sausages and fish. And in **Jaworze Środkowe** there is a **Museum of Marine Flora and Fauna** located

49

47

51

Popołudnie warto przeznaczyć na wypad do **Bielowicka** - wsi położonej w zachodniej części gminy Jasienica, w której znajduje się piękny, drewniany **kościół rzymskokatolicki św. Wawrzyńca**[49] z początku XVIII w. Świątynia o konstrukcji zrębowej posiada wiele cennych elementów, jak chociażby: klasycystyczny ołtarz główny z obrazem patrona kościoła, dekorowaną ornamentem akantu i rzeźbami barokową ambonę z początku XVIII w., ołtarze boczne oraz ławki.

Inną niemniej interesującą propozycją poznawania regionu jest przejazd do pobliskiego **Grodźca Śląskiego**. W tej leżącej w zachodniej części gminy Jasienica wiosce, stoi **zamek**[50] z II poł. XVI w. Dwupiętrowy obiekt posiada sześć wież - trzy w środku elewacji frontowej i trzy od strony **parku w stylu romantycznym**. O bogatym niegdyś wystroju wnętrza zamku świadczą zachowane do dziś drewniane stropy z profilowanych belek, a także resztki boazerii z XVIII i XIX w. Nieopodal znajduje się **kaplica grobowa Zobłów** z XIX w. oraz **kościół rzymskokatolicki św. Bartłomieja**[51] z I poł. XX w., w którego wnętrzu widnieje renesansowa płyta nagrobna Henryka Grodeckiego z II poł. XVI w. Będąc w Grodźcu Śląskim, warto wybrać się do **rezerwatu leśnego „Morzyk”**[52]. Powstał on w celu ochrony buczyny karpackiej i naturalnego fragmentu lasu grądowego. Drugim interesującym kompleksem przyrodniczym gminy jest **rezerwat leśny „Dolina Łańskiego Potoku”**[53], chroniący naturalne zbiorowiska podgórskiego łęgu jesionowego i nadrzecznej olszyny górskiej. Rezerwat stanowi ponadto miejsce masowego rozrodu endemicznego gatunku traszki karpackiej oraz bytowania bociana czarnego.

Program drugiego dnia wycieczki nie może obyć się bez **Błotnego (Błatniej)** - szczytu górskiego (917 m.n.p.m.) w grupie Klimczoka, w paśmie wiślańskim Beskidu Śląskiego. Piesza wycieczka żółtym szlakiem biorącym swój początek przy stacji PKP Jaworze - Jasienica, dostarczy nam niezapomnianych wrażeń i malowniczych widoków. Ze szczytu roztacza się piękna panorama Beskidów, a przy dobrej pogodzie zobaczymy nawet Małą Fatrę. W południowej części szczytu położone jest **schronisko**. Powstało ono w I poł. XX w., a swój obecny kształt uzyskało w II poł. XX w. W usytuowanym poniżej Błotnego gospodarstwie agroturystycznym **ranczo „Błatnia”**, możemy spróbować potraw regionalnych, przejażdżki górskiej konno, a w okresie zimowym zorganizować kulig.

Po południu warto udać się do leżącego między rzekami Jasienicą, Rudawką, Międzyrzeczaną i Wapienicą **Międzyrzecza Górnego**, by zwiedzić **kościół ewangelicko - augsburski** z II poł. XIX w. We wnętrzu świątyni na uwagę zasługuje ołtarz główny z obrazem przedstawiającym Ostatnią Wieczerzę, ambona oraz chrzcielnica z pokrywą w kształcie odwróconego kielicha. Innym ciekawym obiektem Międzyrzecza jest **Izba Regionalna**, w której zgromadzono stare formy do produkcji masła, żelazka, latarnie, maszyny do szycia, prasy do owoców, piękne serwety z wyhaftowanymi przysłowiami, kancjonały, czy banknoty. Dla aktywnych duży atrakcją będzie z pewnością **Jeździecki Klub Sportowy „Czanki”**[54], posiadający krytą ujeżdżalnię oraz otwarty plac do jazdy konnej.

Ostatni dzień pobytu w regionie dobrze jest przeznaczyć na wypad

kościół augsburskiego wyznani z II. poł. XVIII. stulecia. Uwnitř chrámu můžeme zhlédnout pozoruhodný hlavní oltář se sochami evangelistů, kazatelnu a obraz představující Poslední večeři z konce XIX. století. Avšak nejzajímavějším předmětem v kostele je bezpochyby zvon z konce XVIII. století, věnovaný baronem Arnoldem Saint - Genois d'Anneaucourt, ozdobený erby majitelů Jaworza. Nad parkem se tyčí klasicistní **řmskokatolický kostel Prozřetelosti Boží**[48] z počátku XIX. století s pozdně barokním tubernákulem, klasicistními bočními oltáři a varhany. V nedalekém **Jaworzu Dolnym** můžeme navštívit **skanzen Zygmunta Podkóvki**, kde si budeme moci prohlédnout sbírku nářadí používaných v někdejších hospodářstvích, seznámíme se se způsobem tradiční výroby másla, mletím obilí, kvašením zelí, uzením klobásy a ryb. V **Jaworzu Średnim** si můžeme prohlédnout **Muzeum mořské fauny a flóry**, nacházející se v Gymnáziu armádního generála Stanislava Maczka. Jsou tu umístěny zajímavé sbírky flóry a fauny jižních moří, které muzeu věnoval lod'mistr Irwin Pasterny - bývalý žák školy.

Odpoledne můžeme věnovat návštěvě **Bielowicka** - vesnici situované v západní části obce Jasienica. Nachází se tu krásný dřevěný **řmskokatolický kostel sv. Vavřince**[49] z počátku XVIII. století. Chrám má srubovou konstrukci. Uvnitř najdeme mnoho cenných prvků, jako například: klasicistní hlavní oltář s obrazem představujícím patrona kostela, barokní kazatelnu z počátku XVIII. století zdobenou akantem a sochami, boční oltáře a lavice.

Další, neméně zajímavou, nabídkou poznávání regionu je nedaleký **Grodziec Śląski**. V této vesnici, ležící v západní části obce Jasienica, se nalézá **zámek**[50] z II. pol. XVI. století. Nyní k tomuto dvoupatrovému objektu patří šest věží - tři uprostřed průčelí a tři ze strany **parku v romantickém stylu**. O někdejší bohaté výzdobě zámeckého interiéru svědčí dřevěné stropy s profilovanými trámy a pozůstatky táfování z XVIII. a XIX. století, které se dochovaly dodnes. Nedaleko se nachází **hrobka Zobłów** z XIX. století a **řmskokatolický kostel sv. Bartoloměje**[51] z I. pol. XX. století. Uvnitř najdeme renesanční náhrobní desku Henryka Grodeckiego z II. pol. XVI. století. Stojí zato navštívit i **lesní rezervaci „Morzyk”**[52]. Vznikla za účelem ochrany karpatské bučiny a přírodního fragmentu listnatého lesa. Dalším zajímavým přírodním komplexem obce je **lesní rezervace „Dolina Łańskiego Potoku”**[53], která chrání přírodní podhorský platanový porost a potoční horskou olšinu. Rezervace je i místem, kde se rozmnožuje endemický druh čolka karpatského a kde žijí čápi černí.

V druhém dni našeho výletu nesmíme opomenout **Błotny (Błatnia)** - horský vrchol (917 m n.m.) v rámci Klimczoka, ve wiślańském pásmu Slezských Beskyd. Půjdeme-li pěšky po žluté stezce začínající u stanice PKP Jaworze - Jasienica, odneseme si nezapomenutelné dojmy a budeme se moci kochat malebnými výhledy. Z vrcholu můžeme pozorovat krásné panorama Beskyd a za hezkého počasí uvidíme i Malou Fatru. V jižní části vrcholu se nachází **horská chata**. Byla postavena v I. pol. XX. století a svůj nynější vzhled získala v II. pol. XX. století. Pod Błotnym se nalézá agroturistické hospodářství - **ranč Błatnia**, kde můžeme ochutnat místní speciality, zúčastnit se projíždky na koni po horách a v zimě absolvovat tzv.

in the Lieutenant-General Stanislav Maczek Secondary School where we can see very interesting collections of fauna and flora of southern seas donated to the museum by bosun Irwin Pasterny - the former pupil of the school.

In the afternoon we can go to **Bielowicko** - the village situated in the west part of Jasienica district. In the village there is a beautiful wooden **Roman Catholic church dedicated to St Lawrence**[49] dating from the beginning of the 18th century. In the log building of the church there are a classical high altar with a painting of the church patron and a Baroque pulpit decorated with an acanthine design and some sculptures from the beginning of the 18th century as well as side altars, and some pews.

To visit another interesting and worth seeing tourist attraction we should go to nearby **Grodziec Śląski**. It is situated in the west part of Jasienica district. In the village there is a **castle**[50] from the latter half of the 16th century. It is a three-storey building with six towers - three in the middle of the front elevation and another three ones face the **Romantic-styled park**. Inside the castle there are preserved wooden ceilings made of moulding beams and remains of eighteenth-century and nineteenth-century wooden panelling which prove that its interior used to be sumptuous decorated and furnished. In the neighbourhood there is a **sepulchral chapel of the Zoblas** from the 19th century and a **Roman Catholic church dedicated to St Bartholomew**[51] from the first half of the 20th century. Inside the church there is a Renaissance tombstone of Henryk Grodecki dating from the latter half of the 16th century. Visiting Grodziec Śląski we should go to **'Morzyk' the forest reserve**[52] which came into being to protect Carpathian beech wood and a natural part of broadleaved forest. **'Dolina Łańskiego Potoku' the forest reserve**[53] is another interesting natural complex which protects piedmont ash riparian forest and riverside mountain alder grove. The reserve is a place of mass reproduction of Carpathian triton species endemic to the region as well as a place where black storks live.

On the next day of our trip we should go to **Błotny (Błatnia) mountain** (917 m.a.s.l.) in Klimczok mountain range in the Silesian Beskid mountains. Our hike along the yellow trail starting near the railway station Jaworze - Jasienica provides us with many unforgettable impressions and picturesque views. From the summit we can enjoy a breathtaking panorama of the Beskidy mountains and when the weather is fine we can see even Mała Fatra mountain. In the south part of the mountain there is a **hostel**. It was built in the first half of the 20th century but in the latter half it was converted and since then its appearance has not been changed. Beneath the mountain there is an agritourism farm called **ranč 'Błatnia'** where we can try some regional food or go horse riding and in winter go on a sledge ride.

In the afternoon we can visit **Międzyrzecze Górne** situated among the Jasienica, Rudawka, Międzyrzeczana and Wapienica rivers where there is a **Evangelical Church of the Augsburg Confession** dating from the latter half of the 19th century. Inside the church there are a worth seeing high altar with a painting of the Last Supper, a pulpit and a baptismal font with a lid in the shape of a chalice put

50

53

52

54

do **Górek Wielkich** - jednej z najstarszych wsi beskidzkich, rozciągającej się w dolinie rzeki Brennicy. Mieści się tutaj interesujące **Muzeum Zofii Kossak - Szatkowskiej** prezentujące stałą ekspozycję oraz czasowe wystawy tematyczne. W placówce będącej oddziałem Muzeum Śląska Cieszyńskiego zobaczymy archiwalne zdjęcia, rodzinne pamiątki, rękopisy i maszynopisy, jak również unikatowe polskie wydania i tłumaczenia utworów pisarki. Tuż obok muzeum znajdują się **ruiny dworu Marklowskich**[55] z I poł. XVIII w., który spłonął w 1945 r. Ciekawy jest także gotycki **kościół rzymskokatolicki Wszystkich Świętych** z XV w., przebudowany w II poł. XVII w. Na pobliskim cmentarzu pochowano **Zofię Kossak** i jej męża Zygmunta Szatkowskiego, ich przedwcześnie zmarłego syna Juliusza oraz matkę Anny i ojca Tadeusza. Będąc w Górkach Wielkich, można wybrać się pieszo **ścieżką dydaktyczną** prowadzącą na górę **Bucze** (417 m.n.p.m.). Na trasie składającej się z sześciu odcinków zobaczymy między innymi: dorodne okazy dębu szypułkowego i jarzębu szwedzkiego, fragmenty lasu grądowego, stanowiska cieszynianki wiosennej - charakterystycznego dla regionu Śląska Cieszyńskiego kwiatu, stare kamienie graniczne, czy pozostałe po wydobyciu skał wapiennych wyrobiska.

Popołudnie jest okazją do spędzenia czasu w położonych na lewym brzegu Brennicy **Górkach Małych**, gdzie mieści się niezwykła atrakcja - „**Chlebowa chata**” **Jadwigi i Mariana Dudysów**[56] - drewniana chałupa z zaaranżowanym tradycyjnie wnętrzem. Można tutaj spróbować własnych sił w młóceniu cepami, mieleniu na żarnach, odsiewaniu mąki, formowaniu i wypiekanu ciasta, ubijaniu masła i wyrabianiu twarogu, a także zasmakować specjałów gospodyni - chleba z mąki żytniej robionej na zakwasie, czy podplomyków. W Górkach Małych kończymy poznawanie tej części Euroregionu Śląsk Cieszyński.

kulig (projížďka na saních tažených koňmi).

Odpoledne navštívíme **Międzyrzecze Górne**, ležící mezi řekami Jasienicą, Rudawką, Międzyrzeczanką a Wapienicą. Zde se nachází **evangelický kostel augsburského vyznání** z II. pol. XIX. století. Uvnitř chrámu si naši pozornost zaslouží hlavní oltář s obrazem představujícím Poslední večeři, kazatelna a křtitelnice s víkem ve tvaru obráceného kalicha. Dalším zajímavým objektem je **Regionální jizba**, v níž jsou umístěny staré formy používané k výrobě másla, žehličky, lucerny, šicí stroje, lisy na ovoce, krásné ubrusy s vyšívanými příslovími, kancionály či bankovky. Velkou atrakcí, hlavně pro aktivní návštěvníky, je bezesporu **Jezdecký sportovní klub „Czanki”**[54] s krytou jízdárnou a otevřeným prostranstvím pro jízdu na koni.

Poslední den našeho pobytu v regionu si vyhradíme na výlet do **Górek Wielkich**, jedné z nejstarších beskydských vesnic, situovaných v údolí řeky Brennicy. Nachází se tu zajímavé **Muzeum Zofii Kossak - Szatkowskiej**. Můžeme si tu prohlédnout stálou expozici a tematické dočasné výstavy. V instituci, jež je částí Muzea Těšínského Slezska, najdeme archivní fotografie, rodinné památky, rukopisy a strojopisy, jedinečná polská vydání a překlady autorčiných děl. Hned vedle muzea se nalézá **zřícenina dvoru Marklowskich**[55] z I. pol. XVIII. století, který shořel v roce 1945. Zajímavý je i gotický **římskokatolický kostel Věch svatých** z XV. století, přestavěný v II. pol. XVII. století. Na nedalekém hřbitově je pochována **Zofia Kossak** se svým manželem Zygmuntem Szatkowskim, předčasně zemřelým synem Juliuszem, matkou Annou a otcem Tadeuszem. V Górkach Wielkich se můžeme pěšky projít **didaktickou stezkou** vedoucí na horu **Bucze** (417 m n.m.). Na trase skládající se z šesti etap uvidíme mimo jiné krásné exempláře dubu letního a jeřábu prostředního, fragmenty listnatého lesa, stanoviště hvězdnatce zubatého - květiny charakteristické pro region Těšínského Slezska, staré hraniční kameny nebo pozůstatky po těžbě vápence.

Odpoledne je dobrou příležitostí pro návštěvu **Górek Małych**, vesnice ležící na levém břehu Brennicy. Nalézá se tu neobvyklá atrakce - „**Chlebová chata**” **Jadwigi a Mariana Dudysów**[56]. Je to dřevěná chalupa s tradičně upraveným interiérem. Můžeme si tu vyzkoušet různé činnosti, např. mlácení cepy, mletí na žernovech, prosívání mouky, tvarování a pečení těsta, šlehání másla a výrobu tvarohu. Každému určitě zachutnají místní speciality připravené hospodyní, jako třeba kváskový žitný chléb nebo podplamenice. V Górkach Małych končí poznávání této části Těšínského Slezska.

upside down. The **Regional Exhibition Room** is another worth visiting place in Międzyrzecze where we can see old dishes used to whipping butter, irons, lamps, sewing machines, fruit presses and beautiful doilies with embroidered proverbs, old religious songbooks and banknotes. '**Czanki**' **Sport Horse Riding Club**[54] is a great tourist attraction especially for those who like active leisure. There is an indoor riding arena and an outdoor riding yard in the club.

On the last day of our trip we go to **Górki Wielkie** - one of the oldest Beskidian villages situated in the Brennica valley. In Górki Wielkie there is the **Zofia Kossak-Szatkowska Museum** which is a branch of the Cieszyn Silesia Museum there are a permanent exhibition and some temporary theme ones as well. The museum collection consists of archival photographs, family mementoes, manuscripts and typescripts as well as unique Polish editions and translations of the writer's work. Near the museum there are **ruins of the Marklowskis' manor house**[55] from the first half of the 18th century. The manor house burnt down in 1945. A 15th century Gothic **Roman Catholic church dedicated to All Saints** and converted in the latter half of the 17th century is another interesting monument to visit. In the nearby churchyard **Zofia Kossak** and her husband Zygmunt Szatkowski and their prematurely deceased son Julian and mother Anna and father Tadeusz have been buried. Visiting Górki Wielkie we can walk along an **educational trail** leading to **Bucze** mountain (417 m.a.s.l.). The trail consists of six stretches. On the way we can see some splendid English oaks and Swedish White Beams, some parts of broadleaved forest, positions of cieszynianka wiosenna (*Hacquetia epipactis*) - a plant characteristic of the Cieszyn Silesia as well as former boundary stones and some excavations created by extracting calcareous deposits.

The afternoon we can spend in **Górki Małe** the village situated on the left bank of the Brennica river where there is an unusual tourist attraction - '**Bread hut**' owned by **Jadwiga and Marian Dudys**[56]. It is a wooden cottage with traditional furnishing inside. During our visit we can try our hand at threshing cereals with a flail, grinding with the use of quern, sifting flour through a sieve, shaping and baking cake, whipping butter and making cottage cheese. Everybody should taste the delicious home-baked things such as traditionally baked rye bread or pancakes. In Górki Małe we finish our exploration of that part of the Cieszyn Silesia Euroregion.

56

Turystyka uzdrowiskowa i kulturowa to produkt turystyczny, który skierowany jest do klienta indywidualnego i umożliwia poznanie miejsc odznaczających się dużymi walorami leczniczo - zdrowotnymi, zabytków sakralnych, pracowni i galerii lokalnych twórców, chronionych obszarów przyrodniczych oraz pięknych krajobrazów Beskidu Śląskiego znajdujących się na terenie Ustronia, Brennej i Wisty oraz gminy Istebna. Został on podzielony na dwie jednodniowe oferty spędzenia wolnego czasu. Zarówno programy, jak i formę poznawania opisanych w nich atrakcji można dostosować do własnych potrzeb i zwiędzać je, korzystając z tworzącego produkt fragmentu „Szlaku Tradycyjnego Rzemiosła”, „Szlaku Piastów i Habsburgów zwanego „Drogą Książęcą - Via Ducalis”, „Szlaku Szczytami Beskidów”, czy „Transbeskidzkiego Szlaku Konnego”.

„PIĘKNO EUROREGIONU ŚLĄSK CIESZYŃSKI
- CZĘŚĆ ŚRODKOWA I WSCHODNIA (STRONA POLSKA)”
(oferta jednodniowa - trasa samochodowa)

Ustroń / Brenna

Naszą wycieczkę rozpoczynamy w **Ustroniu** - mieście położonym w dolinie rzeki Wisły, na północnym skraju Beskidu Śląskiego. Ten jedyny wczasowo - uzdrowiskowy ośrodek w tej części regionu oferuje turystom szereg atrakcji. Wśród zabytków architektury znajdujących się w centrum Ustronia na uwagę zasługuje największy obiekt sakralny - **kościół ewangelicko - augsburski Apostoła Jakuba Starszego** z I poł. XIX w. W zbiorach bibliotecznych mieszczącej się obok świątyni starej **plebanii** z przełomu XVIII i XIX w. zobaczymy cenną biblię wydaną w Norymberdze końcem XVII w. Niedaleko stoi późnobarokowy **kościół rzymskokatolicki św. Klemensa** z II poł. XVIII w. z ciekawym ołtarzem z rzeźbami świętych Piotra i Pawła oraz amboną z XIX w. Atrakcją historyczną miasta jest niewątpliwie **Muzeum Ustrońskie im. Jana Jarockiego** zlokalizowane w budynku dyrekcji dawnej huty „Klemens”. Od 1986 r. funkcjonuje tu **Muzeum Hutnictwa i Kuźnictwa**, którego ekspozycja prezentuje historię hutnictwa w Ustroniu, a także zbiory kultury i sztuki ludowej regionu. Innym interesującym obiektem jest prywatne **Muzeum Regionalne „Stara Zagroda”[57]** będące rekonstrukcją in situ typowej dla Ustronia zabudowy z XIX i I poł. XX w. Spośród wielu atrakcji przyrodniczych miejscowości jedną z najciekawszych stanowi **Leśny Park Niespodzianek[58]**, usytuowany na południowym stoku **Równicy** (884 m.n.p.m.). Zwiędzając kompleks, zobaczymy piękną przyrodę Beskidu Śląskiego, zwierzynę łąkową oraz loty ptaków drapieżnych. Kto chce, może odwiedzić **Uzdrowiskowy Zakład Przyrodolecznicy[59]**, by skorzystać z proponowanych w nim zabiegów. W ośrodku znajduje się również **grota solna[60]**, w której sól morską pochodząca z Morza Martwego, służy do celów rehabilitacyjnych, profilaktycznych i zdrowotnych. Na koniec pobytu w Ustroniu trzeba koniecznie wybrać się na szczyt **Czantorii Wielkiej** (995 m.n.p.m.).

Lázeňská a kulturní turistika je turistický produkt, který je adresován individuálnímu klientovi a umožňuje poznat místa s velkou léčebnou a zdravotní hodnotou, sakrální památky, dílny a galerie místních umělců, chráněné přírodní oblasti a malebnou krajinu Slezských Beskyd nacházející se na území Ustronia, Brennej, Wisty a obce Istebna. Je rozdělen na dvě jednodenní nabídky volnočasových aktivit. Oba programy, stejně jako formu poznávání popsanych atrakcí, si můžeme přizpůsobit svým vlastním potřebám. Můžeme je navštívit a k tomu využít části jednotlivých produktů: „Po stopách tradičního řemesla”, „Po stopách Piastů a Habsburků” zvaného „Knížecí cestou - Via Ducalis”, „Stežky po beskydských vrcholech” či „Transbeskydské koňské stežky”.

„KRÁSA EUROREGIONU TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO
- STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ ČÁST (POLSKÁ STRANA)”
(jednodenní nabídka - automobilová trasa)

Ustroń / Brenna

Náš výlet začíná v **Ustroniu** - městě ležícím v údolí řeky Wisły, na severním okraji Slezských Beskyd. Toto rekreačně - lázeňské městečko nabízí mnoho turistických atrakcí. Mezi architektonickými památkami v centru Ustronia se nalézá největší sakrální objekt - **evangelický kostel augsburského vyznání Jakuba Staršího, apoštola** z I. pol. XIX. století. V knižním archivu staré **fary** z přelomu XVIII. a XIX. století, stojící vedle kostela, si můžeme prohlédnout vzácnou bibli vydanou v Norimberku koncem XVII. století. Nedaleko najdeme pozdně barokní **římskokatolický kostel sv. Klemense** z II. pol. XVIII. století se zajímavým oltářem se sochami sv. Petra a sv. Pavla a kazatelnou z XIX. století. K historickým atrakcím patří bezpochyby **Ustroňské muzeum Jana Jarockiego**, nacházející se v budově ředitelství někdejší huti „Klemens”. Od roku 1986 tu sídlí **Muzeum hutnictví a kovářství**, jehož expozice prezentuje dějiny hutnictví v Ustroniu a sbírky lidového umění a kultury regionu. Dalším zajímavým objektem ve městě je soukromé **Regionální muzeum „Stara Zagroda”[57]**. Tato budova je rekonstrukcí in situ typickou pro Ustroń zástavby z XIX. a I. pol. XX. století. K nejzajímavějším přírodním atrakcím města patří **Lešní park překvapení[58]** situovaný na jižním svahu **Równicy** (884 m.n.m.). V komplexu můžeme obdivovat krásnou přírodu Slezských Beskyd, lovnou zvěř a ukázky letu dravých ptáků. Zájemci mohou navštívit **Přírodní léčebné sanatorium[59]**, kde mohou vyzkoušet některou z nabízených kúr. V sanatoriu se nachází i **solná jeskyně[60]** s mořskou solí pocházející z Mrtvého moře. Slouží k rehabilitačním, zdravotním a profylaktickým účelům. Na konci našeho výletu po Ustroniu můžeme navštívit vrchol **Czantorii Wielkiej** (995 m.n.m.). Na vrchol vyjedeme (k mytíně Stoktosica - poslední úsek cesty musíme jít pěšky) **sedáčkovou lanovkou[61]**. Nahore můžeme obdivovat krásné panorama na údolí řeky Wisły a Ustroń. Na vrcholu Czantorii Wielkiej se nalézá **vyhlídková věž** o výšce 29 m Funguje tu taky **letní bobová dráha** (kovové koryto o délce 710 m s mnoha

Spa and cultural tourism is a tourist product directed to an individual tourist. It gives an opportunity to visit some health-resorts and to see some sacred monuments. On our way we encounter some studios and art galleries of local artists as well as picturesque nature reserves and beautiful landscapes of the Silesian Beskid mountains. All the tourist attraction are situated in Ustroń, Brenna, Wista and Istebna. The tourist product consists of two one-day trips. Both the programmes of the trips and a way of sightseeing can be adjusted to our needs. We can visit all the tourist attractions follow the stretches of 'The traditional craft trail', 'The trail of the Piasts and Habsburgs' called 'The Princely Route - Via Ducalis', 'The Beskid mountains trail' and 'The Beskidian horse trail'.

„THE BEAUTY OF THE CIESZYN SILESIA EUROREGION
- THE CENTRAL AND EASTERN PART (POLAND)”
(day trip - car route)

Ustroń / Brenna

We start our trip in **Ustroń** the town located in the Vistula valley on the northern part of the Beskid Śląski mountains. It is a health resort as well as a wonderful place for holiday where a lot of tourist attractions wait for visitors. Among many architecture monuments we should visit the biggest sacral building in Ustroń - an **Evangelical Church of the Augsburg Confession dedicated to the Apostle Jacob the Elder** dating from the first half of the 19th century. In the old **presbytery** from the turn of the 18th and the 19th centuries, situated near the church, among many old books there is a unique Bible published in Nuremberg (Germany) at the end of the 17th century. In the neighbourhood there is a **Roman Catholic church dedicated to St Clement** dating from the latter half of the 18th century. Inside the church there is an interesting high altar with figures of St Peter and St Paul and a nineteenth-century pulpit. The **Jan Jarocki Museum in the town of Ustroń** is another historical tourist attraction. It is situated in building of a head office of the former steelworks 'Klement'. Since 1986 the **museum of metallurgy and smithery** has functioned here. The museum collection depicts the history of the metallurgy in Ustroń and there are some exhibit items related to the local culture and folk art. In the town there is also a private museum - the **Regional Museum 'Stara Zagroda' ('the Old Croft')[57]** which is an in situ reconstruction of the Ustroń typical buildings of the 19th century and the first half of the 20th century. But one of the most popular tourist natural attraction is the **Wild Animals Park[58]** situated on the south slope of **Równica mountain** (884 m.a.s.l.). Walking in the park we can admire the beauty of the Silesian Beskid mountains' fauna and flora e.g. deer and predatory birds particularly during a demonstrations of flights of the birds. If we want to we can visit the **Spa Center of Natural Medicine[59]** to take some of the offered treatments. In the Spa Center there is a **salt grotto[60]** where sea salt is supplied from the

57

58

59

60

Można na niego wyjechać (do polany Stokłosica - ostatni odcinek pokonujemy pieszo) **kolejką krzeslekową**[61]. Z wierzchołka rozciąga się piękna panorama doliny rzeki Wisły i Ustronia. Beskidzkie krajobrazy są jeszcze lepiej widoczne ze znajdującej się tutaj **wieży widokowej** o wysokości 28 m. Dla odważnych przewidziano specjalną atrakcję - **letni tor saneczkowy** - metalową rynnę o długości 710 m z wieloma zakrętami, którą zjeżdża się na dwuosobowych saneczkach.

Drugim przystankiem na trasie naszego jednodniowego pobytu w Beskidzie Śląskim będzie **Brenna**. Ta rozległa wieś góraska rozciągająca się w dolinach Brennicy i jej dopływów - Leśnicy, Hołcyna i Jatny, również posiada szereg niezwykłych atrakcji. Jedną z nich jest **kościół rzymskokatolicki św. Jana Chrzyciela** z II poł. XVIII w. W barokowo - klasycystycznym wnętrzu świątyni znajduje się obraz przedstawiający scenę Chrztu Chrystusa w Jordanii, ambona z XIX w. oraz rzeźby św. Józefa z Dzieciątkiem i św. Anny z Matką Bożą. Wspaniały zabytek Brennej stanowi **dworek myśliwski „Konczakówka”**[62] z I poł. XX w. Zbudowany w stylu tyrolskim obiekt, skrywa w swoim wnętrzu wiele trofeów myśliwskich, oszczepów na niedźwiedzie, rysunków i obrazów ze scenami o tematyce łowieckiej. Obok dworku stoi **kapliczka św. Huberta**[63] z ciekawym witrażem przedstawiającym wizerunek jej patrona. W miejscowości zachowało się ponadto kilkanaście zabytkowych chat góralskich z XVIII i XIX w. Jedną z nich przeznaczono na **Izbę Regionalną**. Na koniec pobytu w Brennej można udać się do dzielnicy **Hołcyn**, w której znajduje się **przystań wodna**. Powstała ona w 1962 r. i służyła początkowo jako zapora przeciwpowodziowa, a dzisiaj jest doskonałym miejscem do uprawiania różnych form sportu i rekreacji. Tutaj dobiega końca nasza interesująca podróż.

„PIĘKNO EUROREGIONU ŚLĄSK CIESZYŃSKI
- CZĘŚĆ POŁUDNIOWA (STRONA POLSKA)”
(oferta jednodniowa - trasa samochodowa)

Koniaków / Jaworzynka / Wisła

Wycieczkę rozpoczynamy w **Koniakowie** - najwyżej położonej, a zarazem najmłodszej wsi na Ziemi Cieszyńskiej. Miejscem, którego z pewnością nie można pominąć będąc w Koniakowie, jest **Izba twórcza rzeźby i koronki ludowej**. Od 1984 r. funkcjonuje tu muzeum prezentujące przedmioty wykonane przez nieżyjącą już Helenę Kamieniarkę - jedną z najbardziej uznawanych współczesnych koronczarek. Wśród wielu wykonanych przez panią Helenę przedmiotów są nie tylko różnorodne serwetki, ale także kołnierzyki, obrusy, rękawiczki, bluzki, spódnice, a nawet czapki, kapelusze i suknie ślubne. W placówce swoje dzieła wystawia również mąż pani Heleny - Mieczysław, rzeźbiarz i plastyk obrzędowy. Oprócz Izby, warto także odwiedzić dom **Elżbiety Waszut** - z zawodu krawcowej, której pasją jest renowacja i szycie **elementów męskiego stroju**

zatrządkami), kterou můžeme sjet na dvoumístných bobech. Další zastávku na trase našeho jednodenního pobytu v Slezských Beskydech je **Brenna**. Tato rozlehlá horská vesnice je situována v údolí Brennicy a jejich přítoků: Lešnica, Hołcyna a Jatny. I tady se nachází řada neobyčejných atrakcí. Jednou z nich je **římskokatolický kostel sv. Jana Křtitele** z II. pol. XVIII. století. V barokně - klasicistním interiéru chrámu najdeme obraz představující scénu křtu Krista v Jordánu, kazatelnu z XIX. století a sochy sv. Josefa s dítětkem a sv. Anny s Matkou Boží. Nádhernou památkou, nacházející se v Brennej, je **lovecký dvorek „Konczakówka”**[62] z I. pol. XX. století, jenž je postaven v tyrolském stylu. Uvnitř se nachází mnoho loveckých trofejí, oštěpů na medvědy, obrázků a obrazů představujících scény s loveckou tematikou. Vedle dvorku stojí **kaplička sv. Huberta**[63] s pozoruhodnou vitráží představující podobu jejího patrona. V Brennej se dochovalo i několik památkových **horalských chat** z XVIII. a XIX. století. V jedné z nich sídlí **Regionální jízdna**. Na konci našeho pobytu v Brennej můžeme navštívit část **Hołcyn**, kde se nalézá **vodní přístav**. Vznikl v roce 1962 a původně sloužil jako protipovodňová přehrada. Dnes je to dokonalé místo pro různé vodní sporty a rekreaci. Tady končí naše zajímavé putování.

62

Dead Sea. In the grotto there is a specific microclimate distinguished by unique bacteriological cleanness and the air is permeated with many minerals and microelements. Thanks to it the salt grotto can be applied to rehabilitation and prophylaxis not only as a relaxing place. At the end of our trip all over Ustroń we should go to the top of **Czantoria Wielka mountain** (995 m.a.s.l.). To get to the summit of the mountain we can ascend Stokłosica clearing in a **chair lift**[61]. In the clearing there is a **summer tobogan run** - a metal chute 710 metres long with many bends. From the clearing we go on foot and about 30 minutes later we are on the mountain top where there is a 28-metre-high **scenic tower**. From the tower we can admire a beautiful wide panorama of the Vistula valley and Ustroń.

Brenna is another place worth visiting during our trip in the Silesian Beskid mountains. It is an extensive mountain village situated in the Brenica valleys and its tributaries - the Lešnica, Hołcyna and Jatny rivers. In Brenna there are many unusual tourist attractions. One of them is a **Roman Catholic church dedicated to St John the Baptist** dating back to the latter half of the 18th century. In the Baroque-classical church interior there are a painting which depicts the scene of Christ's baptism in the Jordan river, a nineteenth-century pulpit and sculptures of St Joseph holding the infant Jesus and St Anna and Mother of God. **‘Konczakówka’ the hunting lodge**[62] dating from the first half of the 20th century is another worth visiting monument. Inside the Tyrol style building there are many hunting trophies, bears javelins as well as paintings and drawings which depict scenes of hunts. Near the hunting lodge there is **St Hubertus's chapel**[63] with interesting stained glass depicting the patron. In the village there are between ten and twenty preserved period highland cottages dating from the 18th and 19th centuries. In one of them there is a **Regional Exhibition Room**. At the end of our stay in Brenna we can go to **Hołcyn** quarter where there is a **marina**. It was built in 1962 and originally it was a dyke but now it is an excellent place to go in for sports and recreation. Here our interesting trip comes to the end.

‘THE BEAUTY OF THE CIESZYN SILESIA EUROREGION
- THE SOUTHERN PART (POLAND)’
(day trip - car route)

Koniaków / Jaworzynka / Wisła

We start our trip in **Koniaków** - the youngest and the highest situated village in the Cieszyn district. The first interesting place to visit is an **exhibition room of sculpture and folk lace-making**. Since 1984 there has been a museum of works of deceased Helena Kamieniarkę - who used to be one of the most recognized lace-makers. Among many items she made there are various doilies, collars, table clothes, gloves, blouses, skirts and even caps, hats and wedding dresses. In the museum there are some sculptures made by her husband - Mieczysław the sculptor and

61

63

64

65

górali śląskich. Pani Elżbieta oprócz nogawic, bruclików i guń, szyje i wyszywa męskie koszule oraz damskie kabotki. Największa ilość wykonanych przez nią strojów trafia do miejscowej ludności i do odwiedzających Koniaków turystów.

W położonej w dolinach Czadeczek i Krężelki oraz na otaczających je stokach **Jaworzynce**, ciekawą atrakcją stanowi **Muzeum Regionalne „Na Grapie”**, gdzie organizowane są wystawy związane ze zwyczajami i obrzędami ludowymi. Z kolei w okolicach malowniczego przysiółka Jaworzynki - **Trójstyku**[64], będziemy mogli zobaczyć miejsce połączenia granic Polski, Czech i Słowacji wyznaczone kamiennym słupem.

Na koniec naszego pobytu w beskidzkiej części Euroregionu odwiedzimy **Wisłę** - jeden z największych ośrodków turystycznych w kraju. Wśród wielu wiślańskich atrakcji do najciekawszych należy z pewnością klasycystyczny **kościół ewangelicko - augsburski Apostołów Piotra i Pawła** z I poł. XIX w. Niedaleko stąd mieści się **Muzeum Beskidzkie im. Andrzeja Podzorskiego**[65] ze znajdującą się wewnątrz stałą ekspozycją ukazującą strój górali śląskich i ich zajęcia. Całość uzupełniają wystawy czasowe o zróżnicowanej tematyce, związane najczęściej z twórczością miejscowych artystów. Niezwykle interesująca jest także **pracownia rzeźbiarska Jarosława Gluzy**[66], w której wykonuje on fragmenty lub całe wnętrza chat góralskich, łyżki, widelce, a także zabawki i plastykę obrzędową. Będąc w Wiśle warto jeszcze odwiedzić dwa inne obiekty - neogotycki **kościół rzymskokatolicki Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny** z II poł. XIX w. oraz drewniany **Pałacyk Myśliwski Habsburgów** z końca XIX w. Przeniesiony w 1985 r. z Przystopiu pod Baranią Górą budynek, służy obecnie wiślańskiemu oddziałowi Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego. Na koniec naszego pobytu w miejscowości nie można zapomnieć o **Wiśle Czarnem** z charakterystycznym dla niej **Jeziorem Czerniańskim** - zbiorniku wodnym, który powstał dzięki przegradzeniu doliny Wisetki zaporą ziemną. Niedaleko jeziora stoi oficjalna rezydencja głowy państwa - **Zameczek Prezydenta RP na Zadnim Groniu**[67]. Zbudowany w I poł. XX w. obiekt, posiada bardzo ciekawe wyposażenie. Znajdują się tu między innymi: tapicerowane skórą antylopy meble i grafiki polskich artystów. Tuż przy zameczku mieści się drewniana **kaplica** w stylu alpejskim z początku XX w. W Wiśle kończymy naszą jednodniową wycieczkę.

„KRÁSA EUROREGIONU TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO
- JIŽNÍ ČÁST (POLSKÁ STRANA)”
(jednodenní nabídka - automobilová trasa)

Koniaków / Jaworzynka / Wisła

Výlet začíná v **Koniakowie** - nejvýše položené, a zároveň nejmladší, vesnici na Těšínsku. Prvním zajímavým místem, které navštívíme, je **Jizba řezbářství a lidové krajky**. Od roku 1984 tu funguje muzeum prezentující práce již nežijící Heleny Kamieniarz - jedné z nejuznávanějších současných krajkářek. Mezi mnoha jejími výrobky najdeme nejen různé dečky, ale také límečky, ubrusy, rukavičky, halenky, sukně a dokonce i čepice, klobouky a svatební šaty. Své výrobky tu vystavuje i manžel paní Heleny - Mieczysław, řezbář a výtvarník. Jiným zajímavým místem v Koniakowie je dům **Elżbiety Waszut** - švadleny, která se zabývá renovací a šitím **prvků mužského kroje slezských horalů**. Paní Elżbieta kromě kalhot, vest a pláštěů ze sukna šije a vyšívá mužské a dámské košile. Nejvíce jejich krojů nachází nové majitele mezi místními obyvateli a turisty navštěvujícími Koniaków. V **Jaworzynce**, ležící v údolí Czadeczek a Krężelki a obklopené svahy kopců, se nalézá **Regionální muzeum „Na Grapie”**. Organizují se tu výstavy související se zvyky a lidovými obřady. V okolí malebné vesničky Jaworzynki - **Trojmezí**[64], můžeme zhlédnout místo vyznačené kamenným sloupem, které spojuje hranice Polska, České republiky a Slovenska.

Na konci našeho pobytu v beskydské části Euroregionu navštívíme **Wisłę** - jedno z největších turistických center v zemi. Jednou z nejzajímavějších atrakcí je klasicistní **evangelický kostel augsburského vyznání sv. apoštolů Petra a Pavla** z I. pol. XIX. století. Nedaleko se nachází **Beskydské muzeum Andrzeja Podzorskiego**[65], uvnitř něhož si můžeme prohlédnout stálou expozici prezentující kroje slezských horalů a jejich činnost. Stálou expozici doplňují různorodé dočasné výstavy spojené nejčastěji s tvorbou místních umělců. Pozoruhodná je i **řezbářská dílna Jarosława Gluzy**[66], v níž umělec vyrábí prvky nebo celé interiéry horalových chat, lžičky, vidličky, hračky a obřadní předměty. V Wiśle stojí za návštěvu další dva objekty - neogotický **římskokatolický kostel Nanebevzetí Nejsvětější Panny Marie** z II. pol. XIX. století a dřevěný **Lovecký zámček Habsburků** z konce XIX. století. V roce 1985 byl z Przystopiu pod Baranią Górą přestěhován do centra Wisły. Nyní je sídlem zdejší sekce polského turistického - vlastivědného spolku (PTTK). Na konci našeho pobytu ve Wiśle nesmíme zapomenout na **Czerniańskie jezero ve Wiśle Czarnem**. Tato vodní nádrž vznikla díky stavbě zemní hráze v údolí Wisetki. Nedaleko se nachází rezidence hlavy státu - **Prezidentský zámek na Zadnim Groniu**[67]. Objekt byl postaven v I. pol. XX. století a má velmi zajímavé vybavení. Nachází se tu mimo jiné nábytek potažený antilopí kůží a grafiky polských umělců. Hned vedle stojí dřevěná **kaple** v alpském stylu z počátku XX. století. Ve Wiśle končí náš jednodenní výlet.

visual artist. Another worth seeing place in Koniaków is **Elżbieta Waszut's house**. She is a dressmaker and she sews and repairs pieces of **Silesian highland men's costumes**. Mrs. Elżbieta sews trousers, man's waistcoats and jackets as well as men's shirts. She also embroiders women's bodices and men's shirts. She sells most of her clothes the local people and tourists visiting Koniaków.

‘Na Grapie’ the Regional Museum is an interesting tourist attraction in **Jaworzynka** situated in the Czadeczek and Krężelka valleys as well as on the surrounding slopes. In the museum there are exhibitions concerning folk rites and customs. In the nearby picturesque hamlet of Jaworzynka - **Trójstyk**[64] we can see a place marked by a stone post where the Polish-Czech-Slovak borders connect.

The last leg of our trip in the Beskidian part of the Euroregion we spend in **Wisła** - one of the biggest tourist centers in the country. Among numerous tourist attractions there is a classical **Lutheran church of the Augsburg Confession dedicated to the Apostles Peter and Paul** from the first half of the 19th century. Near the church there is the **Andrzej Podzorski Beskid Museum**[65]. Inside there is a permanent exhibition of Silesian highlanders' costumes and their tools as well as appliances used in pasturing, woodworking and weaving. Apart from the permanent exhibition there are various temporary exhibits of the local artists' work. Another interesting place to visit is a **sculptor's studio owned by Jarosław Gluza**[66] where he makes sculptures, low reliefs and even some or all furnishings of a highland house, decorative items - spoons, forks, clock cases, toys and things used during religious rituals and connected with folk customs. Going around Wisła we should visit two more objects such as a neo-Gothic **Roman Catholic church dedicated to the Assumption of the Virgin Mary** dating from the latter half of the 19th century and **Habsburgs' hunting lodge** made of wood which dates from the end of the 19th century. Originally it was built, in Przystopie at the foot of Barania mountain, as a hunting lodge for archduke Fryderyk Habsburg. In 1985 it was moved to the centre of Wisła. Nowadays in the former hunting lodge there is a seat of Polish Tourist Country-Lovers' Society (PTTK). At the end of our trip we visit **Wisła Czarne** where there is **Lake Czerniańskie** which came into existence as a result of building a dam across the Little Vistula river. Near the lake there is a **Little Castle of the President of the Republic of Poland situated on the slope of Zadni Groń mountain**[67]. It was built in the first half of the 20th century and has an interesting interior décor. The furniture is made from chrome tubes and various kinds of wood and it is upholstered with antelope's skin. On the walls there are Polish artists' drawings. Next to it there is a wooden Alpine-styled **chapel** dates back to the beginning of the 20th century. In Wisła we finish our day trip.

Turystyka na Szlaku Kraków - Morawy - Wiedeń Greenways to produkt turystyczny, który skierowany jest do klienta indywidualnego i umożliwia poznanie miejsc znajdujących się na nitce Habsburgów oraz nitce nizinnej szlaku dziedzictwa przyrodniczo - kulturowego „Kraków - Morawy - Wiedeń Greenways”. Został on podzielony na dwie jednodniowe oferty spędzenia wolnego czasu. Zarówno programy, jak i formę poznawania opisanych w nich atrakcji można dostosować indywidualnie do własnych potrzeb i zwiedzać je, korzystając z tworzącego produkt fragmentu „Szlaku Tradycyjnego Rzemiosła”, „Szlaku Starówek”, „Szlaku Architektury Drewnianej”, czy „Szlaku Piastów i Habsburgów” zwanego „Drogą Księżęcą - Via Ducalis”.

„PIĘKNO EUROREGIONU ŚLĄSK CIESZYŃSKI
I EUROREGIONU BESKIDY (STRONA POLSKA)
- OD ISTEBNY PO ŻYWIEC”
(oferta jednodniowa - trasa samochodowa)

Istebna / Koniaków / Milówka / Żywiec

Naszą jednodniową wycieczkę rozpoczynamy w **Istebnej** - gminnej wsi położonej na stokach Złotego Gronia, Beskidka i Młodej Góry, nad górną Olzą i jej dopływami. Zatrzymamy się najpierw do **Pracowni i Galerii Rodziny Konarzewskich** w **Istebnej Buczniku**, w której zgromadzono twórczość czterech pokoleń rodziny. Warto również odwiedzić **Ośrodek Edukacji Ekologicznej**, gdzie prezentowana jest stała ekspozycja flory i fauny beskidzkich lasów. W **kościółce rzymskokatolickim Dobrego Pasterza**[68] z końca XVIII w. zobaczymy natomiast piękne wnętrza ozdobione elementami rzeźbiarskimi ołtarza głównego, stalli, ambony i chrzcielnicy. Będąc w Istebnej, nie sposób pominąć także **kurnej chaty Jana Kawuloka**[69, 70] z II poł. XIX w. Właściciel urządził w niej bardzo ciekawe Muzeum Regionalne z bogatym zbiorem instrumentów ludowych.

Kolejnym punktem na trasie naszej podróży jest najwyższej położona, a zarazem najmłodsza wieś na Ziemi Cieszyńskiej - **Koniaków**. Pierwszym interesującym miejscem, które odwiedzimy w Koniakowie będzie **Galeria Sztuki Regionalnej Tadeusza Ruckiego „Chata na Szańcach”**, prezentująca bogatą twórczość artystów Beskidzkiej Trójwsi. Drugim - dom **Lucyny Bytow** - artystki tworzącej piękne, inspirowane światem przyrody przedmioty z **bibuty**.

Również położona w dolinie Soły wioska **Milówka**, uchyli nam rąbka swoich tajemnic. Zatrzymamy się tutaj w **Izbie Regionalnej „Stara Chałupa”**, by obejrzeć różnego rodzaju dawne narzędzia i sprzęt rolniczy, przedmioty kuchenne i rzemieślnicze oraz meble. Zwiedzimy ponadto neobarokowy **kościół rzymskokatolicki Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny** z I poł. XIX w.

W ostatnim etapie poznawania regionu odkryjemy atrakcje położonego u zbiegu Soły i Koszarawy **Żywca**. Centrum tego zabytkowego miasta zajmuje **Rynek**, pośrodku którego znajduje

Turistická stezka Kraków - Morava - Wien Greenways je turistický produkt, který je adresován individuálnímu klientovi a umožňuje poznat místa související s rodem Habsburků a trasou přírodně - kulturního dědictví v nížině „Kraków - Morava - Wien Greenways”. Je rozdělen na dvě jednodenní nabídky volnočasových aktivit. Oba programy, stejně jako formu poznávání popsaných atrakcí, si můžeme přizpůsobit svým vlastním potřebám. Můžeme je navštívit a k tomu využít části jednotlivých produktů: „Po stopách tradičního řemesla”, „Po stopách staroměstských památek”, „Po stopách dřevěné architektury” či „Po stopách Piastů a Habsburků” zvaného „Knížecí cestou - Via Ducalis”.

„KRÁSA EUROREGIONU TĚŠÍNSKÉ ŠLEZSKO
A EUROREGIONU BESKYDY (POLSKÁ STRANA)
- OD ISTEBNY PO ŽYWIEC”
(jednodenní nabídka - automobilová trasa)

Istebna / Koniaków / Milówka / Żywiec

Náš jednodenní výlet začíná v **Istebnej** - vesnici situované na svazích Złotego Gronia, Beskidka a Młodej Góry, nad horní Olzą a jejími přítoky. Nejdříve navštívíme **Dílnu a galerii rodiny Konarzewskich** v **Istebnej Buczniku**, kde je shromážděna tvorba čtyř generací rodiny Konarzewskich. Za pozornost stojí i **Středisko ekologické edukace**, kde je vystavena stálá expozice flóry a fauny beskydských lesů. V **římskokatolickém kostele Dobrého pastýře**[68] z konce XVIII. století zhlédneme krásný interiér, jenž zdobí řezbářské prvky hlavního oltáře, lavice, kazatelna a křtitelnice. Během návštěvy Istebnej nesmíme zapomenout na **kurnou chatu Jana Kawuloka**[69, 70] z II. pol. XIX. století. Majitel v ní zařídil velmi zajímavé Regionální muzeum s bohatou sbírkou lidových hudebních nástrojů.

Další zastávkou na trase našeho výletu je **Koniaków** - nejvyšší položená, a zároveň nejmladší, vesnice na Těšínsku. Prvním pozoruhodným místem, které v Koniakowie navštívíme, je **Galerie regionálního umění Tadeusza Ruckiego „Chata na Szańcach”**, kde je prezentována bohatá tvorba umělců z tří beskydských vesnic (tzv. Beskidzkiej Trójwsi). Druhým místem je dům **Lucyny Bytow** - umělkyně, jež vyrábí krásné předměty ze **savého papíru** inspirované přírodou.

Během další zastávky poznáme tajemství **Milówki**, vesnice ležící v údolí Soły. Navštívíme tu **Regionální jizbu „Stara Chałupa”**, kde si budeme moci prohlédnout různorodá stará nářadí, rolnické nástroje, kuchyňské a řemeslnické předměty či nábytek. Další zajímavostí je neobarokní **římskokatolický kostel Nanebevzetí Nejsvětější Panny Marie** z I. pol. XIX. století.

V poslední etapě našeho výletu po regionu nás čeká **Żywiec**, město ležící u soutoku Soły a Koszarawy. V centru tohoto památkového města se nachází **náměstí**, uprostřed něhož stojí **fontána se sochou sv. Floriána**. V severní části se nalézá **radnice**

Tourism on the trail Cracow - Moravia - Vienna Greenways is a tourist product directed to an individual tourist. It gives an opportunity to visit some places situated along the two parts of the cultural and nature heritage trail 'Cracow - Moravia - Vienna Greenways'- one is dedicated to the Habsburgs and the other is a lowland part. The tourist product consists of two one-day trips. Both the programmes of the trips and a way of sightseeing all mentioned tourist attractions can be adjusted to our needs. We can visit all the places follow the stretches of 'The Traditional craft trail', 'The Old Towns trail', 'The wooden architecture trail' and 'The trail of the Piasts and Habsburgs' called 'The Princely Route - Via Ducalis'.

'THE BEAUTY OF THE CIESZYN SILESIA EUROREGION
AND THE BESKIDY EUROREGION (POLAND)
- FROM ISTEBA TO ŻYWIEC'
(day trip - car route)

Istebna / Koniaków / Milówka / Żywiec

We begin our one-day trip in **Istebna** - the village situated on the slopes of Złoty Groń, Beskidek and Młoda Góra and on the Olza river and its tributaries. First we drop in to the **Konarzewski family's Studio and Art Gallery** in **Istebna Bucznik** where we can admire the artistic work of four generations of the family. The **Ecological Education Centre** is another worth visiting place where there is a permanent exhibition of flora and fauna living in the Beskidian forests. In the **Roman Catholic church dedicated to the Good Shepherd**[68] from the end of the 18th century we can see beautiful carved ornaments which grace the high altar, choir stalls, a pulpit and a baptismal font. Exploring Istebna we should visit **Jan Kawulok's cottage without a chimney**[69, 70] dating from the latter half of the 19th century. In the cottage there is a very interesting Regional Museum where we can see many various folk instruments.

Koniaków the youngest and the highest situated village in the Cieszyn district is another place to visit on our way. We start exploring the village from visiting **Tadeusz Rucki's Regional Art Gallery** called '**Chata na Szańcach**' where there is a rich collection of works of local artists living in Beskidian Triple Village (consisting of Istebna, Jaworzynka and Koniaków). Then we go to **Lucyna Bytow's house** who makes things out of **crepe paper** inspired by the world of nature.

Milówka is another village which shows us its treasures such as the **Regional Exhibition Room 'Stara Chałupa'** where we can see various old tools and former agricultural appliances as well as kitchen fittings and some furniture. We can also visit a neo-Baroque **Roman Catholic church dedicated to the Assumption** from the first half of the 19th century.

During the last stage of our trip we discover some attractions of **Żywiec** which is situated at the junction of the Soła and Koszarawa

69

70

68

się **fontanna z figurą św. Floriana**. W północnej pierzei mieści się **ratusz**, natomiast w jednym z rogów **kamienna dzwonnica** z I poł. XVIII w. Ponad miastem góruje wieża największej świątyni żywieckiej - **konkatedry Narodzenia Najświętszej Marii Panny**, zbudowanej głównie w stylu gotyckim i renesansowym oraz częściowo barokowym. W niewielkiej odległości od niej wznosi się **Stary Zamek** z I poł. XV w. z pięknym arkadowym dziedzińcem oraz klasycystyczny **pałac Habsburgów** z II poł. XIX w., nazywany **Nowym Zamkiem**. Całość otoczona jest **parkiem krajobrazowym w stylu angielskim** z ciekawym **domkiem chińskim** z II poł. XVIII w. Zwiedzając miasto, warto również zobaczyć **dawny browar arcyksiążęcy** z II poł. XIX w., w którym obecnie mieści się **Muzeum Browaru**, prezentujące historię i proces produkcji piwa. Na koniec naszego pobytu w Żywcu można wybrać się nad **Jezioro Żywieckie** stanowiące doskonałe miejsce do uprawiania różnych form wypoczynku i rekreacji. W Żywcu kończymy naszą jednodniową wycieczkę fragmentem nitki Habsburgów szlaku Kraków - Morawy - Wiedeń Greenways.

„PIĘKNO EUROREGIONU ŚLĄSK CIESZYŃSKI
I EUROREGIONU BESKIDY (STRONA POLSKA)
- MAŁY WIEDEŃ I PERŁA GÓRNEGO ŚLĄSKA”
(oferta jednodniowa - wycieczka samochodowa)

Cieszyn / Pszczyna

Wycieczkę rozpoczynamy w **Cieszynie** - jednym z najpiękniejszych ośrodków południowej Polski zwanym Małym Wiedniem. Wśród wielu znajdujących się tu atrakcji do najciekawszych należy założony pod koniec XV w. **Rynek ze studnią z figurą św. Floriana**[71]. Najbardziej charakterystyczną budowlą Rynku stanowi barokowo - klasycystyczny **ratusz** z I poł. XIX w. oraz piękne przyrynekowe kamienice - dawny **hotel „Pod Brunatnym Jeleniem”**, gmach **poczty** oraz **Dom Narodowy**. W dawnym **pałacu hrabiów Larischów** ma swoją siedzibę jedno z najstarszych w Europie muzeów - **Muzeum Śląska Cieszyńskiego**[72]. Z cieszyńskich świątyń warto odwiedzić **kościół rzymskokatolicki św. Marii Magdaleny** z XIII w., we wnętrzu którego spoczywają szczątki wszystkich Piastów cieszyńskich, a także **kościół Jezusowy**[73] z I poł. XVIII w. - największą ewangelicko - augsburską świątynię w kraju. Interesującymi obiektami Cieszyna są ponadto: neorenesansowy budynek **Biblioteki Miejskiej** z XIX w., **kamienice podcieniowe** z przełomu XVIII i XIX w. położone wzdłuż ul. Głębokiej, **Studnia Trzech Braci**[74], czy **Muzeum Drukarstwa**[75]. Zgromadzono tu jeden z największych w kraju zbiór czcionek, matryc, klisz chemigraficznych i drzeworytniczych, urządzeń drukujących, pras dociskowych i urządzeń introligatorskich. Bardzo ciekawie prezentuje się także secesyjny gmach **Teatru im. Adama Mickiewicza**[76] z I poł. XX w. W zlokalizowanej naprzeciw Teatru **Książnicy Cieszyńskiej** zobaczymy wystawę przedstawiającą

a w jednym z rogów **kamenną zvonice** z I. poł. XVIII. stulecia. Nad miastem se tyčí věž nejvyššího zvywieckého chrámu - **konkatedrály Narozeni Nejsvětější Panny Marie**, postavené hlavně v gotickém a renesančním stylu a částečně i v barokním. Nedaleko se nachází **Starý zámek** z I. pol. XV. století s krásným arkádovým nádvořím a klasicistní **palác Habsburků** z II. pol. XIX. století, jemuž se říká **Nový zámek**. Celek je obklopen **krajinným parkem v anglickém stylu** se zajímavým **čínským domkem** z II. pol. XVIII. století. Při návštěvě města musíme navštívit **dávny arciknížecí pivovar** z II. pol. XIX. století, kde se nyní nachází **Muzeum pivovaru** představující dějiny a proces výroby piva. Na konci našeho pobytu v Žywcu můžeme jet k **Žywieckému jezeru**. Je to dokonalé místo k odpočinku a rekreaci. V Žywcu končí náš jednodenní výlet po místech souvisejících s Habsburky na stezce Kraków - Morava - Wien Greenways.

„KRÁSA EUROREGIONU TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO
A EUROREGIONU BESKIDY (POLSKÁ STRANA)
- MALÁ VÍDEŇ A PERLA HORNÍHO SLEZSKA”
(jednodenní nabídka - automobilový výlet)

Cieszyn / Pszczyna

Výlet začíná v **Cieszynie** - jednom z nejkrásnějších měst jižního Polska, zvaným Malou Vídní. K nejzajímavějším atrakcím patří **náměstí** vzniklé koncem XV. století se **studnou se sochou sv. Floriána**[71]. Nejdůležitější budovou těšínského náměstí je barokně - klasicistní **radnice** z pol. XIX. století. Nacházejí se tu i krásné činžovní domy - dávny **hotel „Pod Brunatnym Jeleniem”**, budova **pošty a Národní dům**. V někdejší **paláci hrabat Larischů** sídlí jedno z nejstarších muzeí v Evropě - **Muzeum Těšínského Slezska**[72]. Mezi pozoruhodné těšínské chrámy patří římskokatolický **kostel sv. Maří Magdalény** z XIII. století, uvnitř něhož se nachází ostatky všech těšínských Piastů, a také **kostel Ježíše**[73] z I. pol. XVIII. století - největší evangelický chrám augsburského vyznání v zemi. K zajímavým památkám Cieszyna můžeme zařadit i neorenesanční budovu **Městské knihovny** z XIX. století, **činžovní domy s podloubími** z přelomu XVIII. a XIX. století, stojící podél ul. Głębokiej, **Studnu tří bratří**[74] nebo **Tiskařské muzeum**[75]. V něm je shromážděna jedna z největších sbírek sazeb, matric, ryteckých a chemigrafických prací, tiskařských strojů, tiskařských lisů a knihařských nástrojů. Zajímavá je i secesní budova **divadla Adama Mickiewicza**[76] z I. pol. XX. století. Naproti divadlu se nachází **Těšínská knižnice**, v níž si můžeme prohlédnout výstavu představující bohatou knihovni sbírku kněze Leopolda Szersznika z období od XV. do XIX. století. Při prohlídce města nesmíme zapomenout na **Zámecký vrch s románskou rotundou**[77] z XI. století - jedním z nejstarších křesťanských chrámů v Polsku. Hned vedle se tyčí **Věž poslední obrany** z XIII. století a **Piastovská věž**[78] z XIV. století. Z vrcholu Piastovské věže můžeme obdivovat

rivers. In the central part of the town there is a **marker square** and in the middle of it there is a **fountain with a sculpture of St Florian**. In the north frontage there is a **town hall** and in one of the corners there is a **stone bell tower** from the first half of the 18th century. A **cathedral dedicated to the Nativity of the Blessed Virgin Mary** is the biggest church in Żywiec built in the Gothic and Renaissance styles and partially in the Baroque one. Its tower overlooks the town. Near the cathedral there is the **Old Castle** from the first half of the 15th century with a beautiful arcaded courtyard and a classical **Habsburgs' palace** from the latter half of the 19th century called '**New Castle**'. They are surrounded by **English-style landscape park** with an interesting **Chinese cottage** from the latter half of the 18th century. Exploring the town we should visit a **former archduke's brewery** from the latter half of the 19th century where nowadays there is a **brewing museum** showing the history of the brewery and the beer production process. Leaving Żywiec we should go to **Żywiec Lake** which is an excellent place to go in for water sports and recreation. In Żywiec we finish our one-day trip along the part of trail 'Cracow - Moravia - Vienna Greenways' dedicated to the Habsburgs.

'THE BEAUTY OF THE CIESZYN SILESIA EUROREGION
AND THE BESKIDY EUROREGION (POLAND)
- LITTLE VIENNA AND A GEM OF UPPER SILESIA'
(day trip - car route)

Cieszyn / Pszczyna

We start our trip in **Cieszyn** - one of the most beautiful towns in southern Poland called Little Vienna. Among numerous tourist attractions the fifteenth-century **market square** with a **well with a statue of St Florian**[71] is the most interesting one. The Baroque-classical **town hall** dating from the first half of the 19th century is the most distinctive building in the market square. As well as some beautiful tenements surrounding the market such as the former **hotel 'Pod Brunatnym Jeleniem'** ('Under the dark brown deer'), a building of the main **post office** and a building of the **National House**. In the former **palace of Larisch counts** there is the **Museum of the Cieszyn Silesia**[72] - one of the oldest museums in Europe. In Cieszyn there is a worth visiting thirteenth-century **Roman Catholic church dedicated to St Mary**. Inside it there are graves of all the Cieszyn Piasts. Another interesting temple to visit is **Jesus's church**[73] dating from the first half of the 18th century - the largest Lutheran church of the Augsburg Confession in the country. There are other interesting monuments such as a nineteenth-century neo-Renaissance building of the Public Library, some arcaded tenements dating from the turn of the 18th and 19th centuries situated along Głęboka Street, the **Three Brothers' Well**[74] and a **Museum of Typography**[75] where we can see one of the biggest collection of print types, matrixes, chemigraphic and

71

72

73

74

75

bogate zbiory biblioteczne księdza Leopolda Szersznika z okresu od XV do XIX w. Zwiedzając miasto, nie można pominąć **Góry Zamkowej**, gdzie znajduje się **rotunda romańska**[77] z XI w. - jedna z najstarszych świątyń chrześcijańskich w Polsce. Tuż obok stoi **Wieża Ostatecznej Obrony** z XIII w. oraz **Wieża Piastowska**[78] z XIV w., z której roztacza się piękny widok na miasto i Beskidy. W miejscu zamku dolnego powstał w I poł. XIX w. **Pałac Myśliwski Habsburgów**. W bezpośredniej bliskości Góry Zamkowej mieści się ponadto budynek **browaru**[79] z I poł. XIX w.

Drugim miastem leżącym na trasie naszej jednodniowej wycieczki, będzie Pszczyna - Perła Górnego Śląska. Jej centralny punkt stanowi **Rynek** z neorenesansowym **ratuszem**. W północnej pierzei placu stoi neobarokowy **kościół ewangelicko - augsburski** z I poł. XX w., z ciekawym portalem z dwiema kolumnami oraz kamienną płytą nagrobną rycerza Wilhelma Wenzla. Zabudowę Rynku tworzą ponadto piękne kamienice. W niewielkiej odległości znajduje się barokowy **kościół rzymskokatolicki Wszystkich Świętych** z I poł. XVIII w. We wnętrzu świątyni na uwagę zasługuje portal przed kaplicą św. Teresy, późnobarokowy chór z XVIII w. oraz ołtarz główny i ołtarze boczne. Przy ul. Piastowskiej - głównym deptaku Pszczyny, zlokalizowane jest **Muzeum Prasy Śląskiej**. Można w nim zobaczyć maszyny, urządzenia drukarskie i introligatorskie. Na piętrze mieści się **Izba u Telemana** - kameralna sala koncertowa, której nazwa pochodzi od nazwiska sławnego muzyka barokowego. Największą atrakcją Perty Górnego Śląska jest bez wątpienia **Zamek Książęcy** z XIV w., w którym znajduje się **Muzeum Zamkowe**. Do kompleksu zamkowego należy również późnorenesansowa **Brama Wybrańców** z II poł. XVII w., **ujeżdźalnia** oraz neoromańska **powozownia i stajnie książęce** z XIX w. W przylegającym do Zamku **parku krajobrazowym** uwagę zwracają piękne alejki, mostki, stawy, wysepki, obiekty małej architektury oraz **nekropolie rodów książęcych - Anhalt-Köthen-Pless i Hochberg**. W parku Dworcowym zlokalizowano **skansen „Zagroda Wsi Pszczyńskiej”** z wieloma zabawkami drewnianej architektury ludowej przeniesionymi tu z okolicznych wsi. W **Pokazowej Zagrodzie Żubrów** w Zwierzyncu można natomiast obserwować zachowania i zwyczaje królów puszczy - żubrów. W Pszczynie kończymy naszą jednodniową wycieczkę fragmentem nitki nizinnej szlaku Kraków - Morawy - Wiedeń Greenways.

krásný výhled na město a Beskydy. Na místě dolního zámku vznikl v I. pol. XIX. století **Lovecký zámček Habsburků**. V bezprostřední blízkosti Zámeckého vrchu se nachází budova **pivovaru**[79] z I. pol. XIX. století.

Druhým městem ležícím na trase našeho jednodenního výletu je **Pszczyna** - Perla Horního Slezska. Centrálním bodem města je **náměstí s neorenesanční radnicí**. V severní části se nalézá neobarokní **evangelický kostel augsburského vyznání** z I. pol. XX. století se zajímavým portálem se dvěma sloupy a kamennou náhrobní deskou rytíře Wilhelma Wenzla. Zástavbu náměstí tvoří i krásné činžovní domy. Nedaleko stojí barokní **římskokatolický kostel Věch svatých** z I. pol. XVIII. století. Uvnitř chrámu se nachází pozoruhodný portál před kaplí sv. Terezy, pozdně barokní kůr z XVIII. století a hlavní oltář s bočními oltáři. U ul. Piastowskiej - hlavním korzu Pszczyny - sídlí **Muzeum slezského tisku**. V něm si můžeme prohlédnout tiskařské a knihařské stroje. V patře se nalézá **Izba u Telemana** - komorní koncertní sál, jehož název pochází od příjmení slavného barokního hudebníka. Největší atrakcí Perly Horního Slezska je však bezpochyby **Knížecí zámek** z XIV. století, v němž se nachází **Zámecké muzeum**. K zámeckému komplexu patří i pozdně renesanční **brána (tzv. Brama Wybrańców)** z II. pol. XVII. století, **jízdárna** a neorománská **kočárna a knížecí stáje** z XIX. století. V **krajinném parku** přiléhajícím k zámku nás okouzlí krásné aleje, můstky, rybníky, ostrůvky, objekty malé architektury a **pohřebiště knížecích rodů - Anhalt-Köthen-Pless a Hochberg**. Ve dvorském parku se nachází **skanzen „Zagroda Wsi Pszczyńskiej”** s mnoha památkami dřevěné lidové architektury, jež zde byly přeneseny z okolních vesnic. V **Ukázkové ohradě žubrů** v zvěřinci můžeme pozorovat chování a zvyky králů pralesa - žubrů. V Pszczynie končí náš jednodenní výlet po stezce v nížině Kraków - Morava - Wien Greenways.

79

woodblock plates, printing machines, band presses and bookbinding devices in Poland. An Art Nouveau edifice of the **Adam Mickiewicz Theatre**[76] from the first half of the 20th century is another worth seeing place. Opposite the theatre there is the **Cieszyn Historical Library** where there is an exhibition showing priest Leopold Szersznik's extensive and valuable library collection dating from the 15th to 19th centuries. Exploring the town we cannot just pass by the **Castle hill** where there is an eleventh-century **Romanesque rotunda**[77] - one of the oldest Christian churches in Poland. Near the rotunda there is the **Ultimate Defence Tower** dating from the latter half of the 13th century and the **Piast Tower**[78] from the 15th century. From the top of the tower we can admire a beautiful view over the town and the Beskidy mountains. A classical **hunting lodge of Habsburg family** was built in place of the former lower castle. In the neighbourhood of the Castle Hill there is **brewery**[79] from the first half of the 19th century.

Pszczyna - a gem of Upper Silesia is another town which we explore during our one-day trip. In the centre of the town there is a **market square** with a neo-Renaissance **town hall**. In the north frontage there is a neo-Baroque **Lutheran church of the Augsburg Confession** with an interesting two-columned portal and the tombstone of knight Wilhelm Wenzl. The church dates back to the first half of the 20th century. In the market square there are beautiful tenements. Nearby there is a Baroque **Roman Catholic church dedicated to All Saints** from the first half of the 18th century. Inside the temple there is a worth seeing portal situated in front of St Theresa's chapel, a late-Baroque organ gallery from the 18th century and a high altar and side ones. At Piastowska Street - the main promenade of Pszczyna - there is the **Silesian Press Museum** where we can see printing machines and bookbinding devices. On the first floor there is a small concert hall '**Izba u Telemana**' - its name derives from the famous Baroque musician's surname. But the greatest tourist attraction of the gem of Upper Silesia is the **Princely Castle** from the 14th century where there is the **Castle Museum**. The castle complex includes also a late-Renaissance **Gate of the Chosen Ones** dating from the latter half of the 17th century, a **riding arena** and a neo-Romanesque **coach house and princely stables** from the 19th century. In the **landscape park** adjacent to the castle there are beautiful alleys, small bridges, ponds, small islands and some items of architectural features and **nekropolies of the princely families - Anhalt-Köthen-Pless and Hochberg**. In the Station park there is an **open-air ethnographic museum 'Zagroda Wsi Pszczyńskiej'** where we can see many monuments of wooden rustic architecture which have been moved from the nearby villages. In the **Showpiece pen for European bisons** in Zwierzyniec we can watch the kings of the forest - European bisons' behaviour and habits. In Pszczyna we finish our one-day trip along the lowland part of the trail 'Cracow - Moravia - Vienna Greenways'.

Autor tekstów, Autor textů, Text | Marek Olszewski

Konsultacja, Konzultace, Consultation | Bogdan Kasperek, Edward Kutyla

Tłumaczenie, Překlad, Translation | Katarzyna Martynek [CZ], Edyta Limanowska [EN]

Projekt graficzny, Grafický projekt, Designed by | Łukasz Dziedzic, magentastudio.pl

Fotografie, Fotografie, Photographs | Paweł Brągiel, Anna Czendlik - Ochman, Tomasz Jaszowski, Marcin Kamiński, Renata Karpińska, Grzegorz Kasztura, Jacek Kohut, Stanisław Konopka, Małgorzata Malaka, Marek Olszewski, Ryszard Stanclik, Janusz Szczotka, Urząd Miasta Jastrzębie-Zdroju

Fotografie pochodzą z Banku Fotografii Śląska Cieszyńskiego - bazy zdjęć Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” w Cieszynie i Regionální rady rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci, a także ze zbiorów prywatnych

Fotografie pochodzą z Fotobanky Těšínského Slezska - databáze fotografií Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” w Cieszynie, Regionální rady rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci a ze soukromých sbírek

Photographs from the photo catalogue of Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” in Cieszyn and Regionální rada rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci and also from the private archives

Druk, Tisk, Printed by | HELDRUK Helena Rąbalska, Malbork
